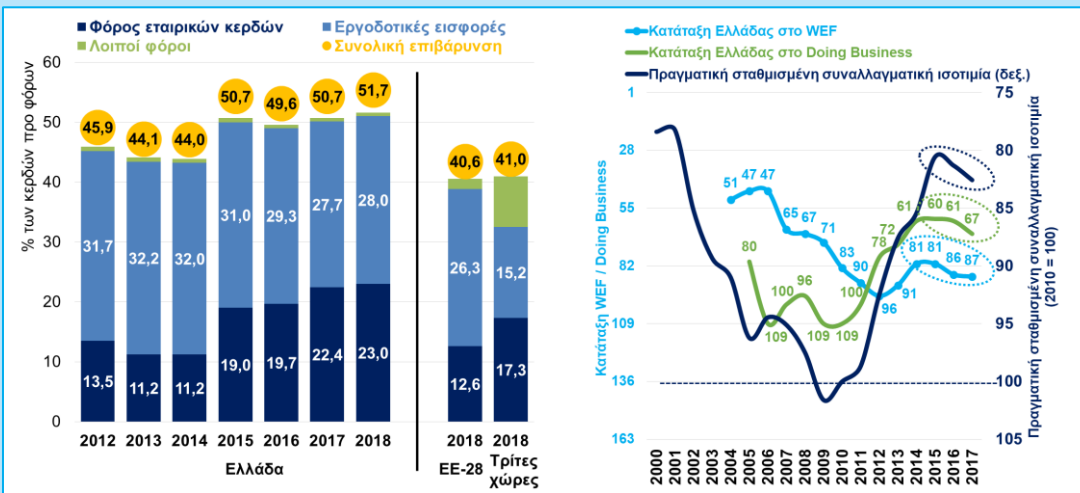

Η υπερφορολόγηση δεν λύνει το κοινωνικό πρόβλημα. Το επιδεινώνει!

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Η Ελλάδα έχει από τους υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές στην Ευρώπη. Για παράδειγμα, ΦΠΑ 24%, έναντι 20,1% κατά μέσο όρο στην Ευρώπη, φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων 29%, έναντι 19,5%, φόρο εισοδήματος φυσικών προσώπων (ανώτατος οριακός συντελεστής) 45%, έναντι 34,9%, εισφορές κοινωνικής ασφάλισης 16% για τον εργαζόμενο και 24,1% για τον εργοδότη, έναντι 12,8% και 21,7% αντιστοίχως. Η Ελλάδα έχει, επίσης, από τους υψηλότερους στην Ευρώπη φορολογικούς συντελεστές στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης, με τα έσοδα αφενός από τον καπνό και το αλκοόλ, και, αφετέρου από τα καύσιμα, να ανέρχονται σε 1,6% και 3,0% του ΑΕΠ, έναντι 0,8% και 1,9% του ΑΕΠ στην Ευρώπη, αντιστοίχως. Το ίδιο ισχύει, τέλος, και όσον αφορά τη φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας, όπου τα έσοδα από τον επαναλαμβανόμενο φόρο κατοχής, όπως ο ΕΝΦΙΑ στην Ελλάδα, ανέρχονται σε 2,7% του ΑΕΠ, έναντι 1,6% του ΑΕΠ στην Ευρώπη. Ταυτόχρονα, και λόγω του ύψους των συντελεστών αυτών, η Ελλάδα είναι πρωταθλήτρια στη φοροδιαφυγή, την αδήλωτη εργασία, το λαθρεμπόριο και την μείωση των τιμών των ακινήτων. Σημειώνεται ότι, με συντηρητικούς υπολογισμούς, η πτάαξη της φοροδιαφυγής θα μπορούσε να αποφέρει ετησίως κατ' ελάχιστον γύρω στα €3 δισ. πρόσθετα έσοδα μεσοπρόθεσμα, και γύρω στα €7 δισ. μακροπρόθεσμα. Με την ολοκλήρωση, λοιπόν, της δημοσιονομικής προσαρμογής τον Αύγουστο του 2018, πολλοί πιστεύουν ότι ανοίγει ο δρόμος για να αντιστραφεί η υπερφορολόγηση της οικονομίας και, έτσι, να δοθεί μια ώθηση στην αναπτυξιακή διαδικασία ώστε να εδραιωθεί η ανάκαμψη. Πρόσφατα, το οικονομικό επιτελείο αναγνώρισε στη Βουλή ότι η υπερφορολόγηση είναι συνειδητή επιλογή για κοινωνικούς λόγους, έχει προσωρινό χαρακτήρα μέχρι να αποδώσουν τα μέτρα κατά της φοροδιαφυγής, και δεν μπορεί να διατηρηθεί μεσοπρόθεσμα. Η υπερφορολόγηση όμως μεγενθύνει τη φοροδιαφυγή και σκοτώνει την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η χώρα έχει επιπλέον δεσμευτεί για μεγάλα πρωτογενή πλεονάσματα που για να επιτευχθούν προϋποθέτουν είτε αναπτυξιακή φρενίτιδα, ή στις τρέχουσες συνθήκες χαμηλών επιδόσεων απαιτούν μεγαλύτερη υπερφορολόγηση, που θα αυξήσει περαιτέρω την ανεργία κ.ο.κ., σε ένα φαύλο κύκλο αποσταθεροποίησης της οικονομίας. Το να περιμένει η ιδιωτική οικονομία να παταχθεί η φοροδιαφυγή για να μειωθούν οι φορολογικοί συντελεστές και να έρθει η ανάπτυξη είναι σχήμα πρωθύστερο. **Η αναγκαία μείωση των φορολογικών συντελεστών και της φοροδιαφυγής δεν μπορεί να είναι υποκατάστατα των μεταρρυθμίσεων που αλλάζουν τις παραγωγικές δομές της χώρας και φέρνουν ταχεία ανάπτυξη.** Ιδίως όταν οι βαθμοί ελευθερίας για την ελάφρυνση της φορολογίας είναι αρκετά περιορισμένοι, λόγω της αναγκαιότητας εφαρμογής - σε μόνιμη βάση - μιας πλεονασματικής δημοσιονομικής διαχείρισης για τις επόμενες δεκαετίες. **Συνεπώς η φορολογική επιβάρυνση δεν μπορεί να μειωθεί χωρίς πρώτα να έχει δημιουργηθεί επαρκής δημοσιονομικός χώρος.** Είναι, έτσι, μονόδρομος η εφαρμογή της αξιολόγησης στο Δημόσιο και η αύξηση της παραγωγικότητας, ώστε να περικοπούν οι μη παραγωγικές λειτουργικές δαπάνες, και ταυτόχρονα να διασφαλιστεί ένα ικανοποιητικό επίπεδο παροχής υπηρεσιών υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικής προστασίας. Είναι, επίσης, εκ των ων ουκ άνευ, να παταχθεί η καλπάζουσα φοροδιαφυγή, χωρίς όμως μείωση της οικονομικής δραστηριότητας. Το τελευταίο προϋποθέτει η επέκταση της φορολογικής βάσης να επιχειρηθεί μέσα σε ένα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλον, και σε ένα πλαίσιο βελτίωσης της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της χώρας, με διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδιωτικοποιήσεις, απελευθέρωση αγορών, εισροή ξένων κεφαλαίων για επενδύσεις, κ.ο.κ. Έχοντας δρομολογήσει την ανάπτυξη και έχοντας χαράξει με υπευθυνότητα τον δρόμο για σταδιακή μείωση της φορολόγησης της εργασίας και της παραγωγής, μπορούμε ταυτόχρονα να προχωρήσουμε σε μείωση των φορολογικών συντελεστών ώστε να σιγουρέψουμε και να ενισχύσουμε την αναπτυξιακή διαδικασία. Η πρόωρη (χωρίς ανάπτυξη δηλαδή) μείωση των φορολογικών συντελεστών, αργά ή γρήγορα, θα οδηγήσει σε μείωση εσόδων και μεγαλύτερα δημοσιονομικά ελλείμματα, δρώντας αποσταθεροποιητικά για την ελληνική οικονομία.
- Η πορεία των ληξιπρόθεσμων οφειλών ιδιωτών προς το κράτος συνεχίζει να ομαλοποιείται τον Σεπτέμβριο του 2017, ενώ οι οφειλές του κράτους υποχωρούν κυρίως λόγω πληρωμής εφάπαξ συνταξιοδοτούμενων δημοσίων υπαλλήλων. Την ίδια ώρα, μαζί με την παγιωμένη αδυναμία των εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων, ΦΠΑ και ειδικών φόρων κατανάλωσης, παρουσιάζεται πλέον και μία υποχώρηση της δυναμικής των εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές, παράλληλα με την ενίσχυση της δαπάνης για συντάξεις και την αυξημένη δαπάνη για μισθοδοσία του δημοσίου. Οι εξαγωγές αγαθών συνεχίζουν να κινούνται σε θετικό έδαφος τον Σεπτέμβριο του 2017 (+6,4% εξαιρουμένων των καυσίμων και πλοίων το διάστημα Ιαν – Σεπ 2017), ενώ τα σύμφωνα με εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ, το 2016 το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών μειώθηκε κατά -2,3% και το ποσοστό αποταμίευσης διαμορφώθηκε στο -6,8% από -5,4% το 2015.

Υπερφορολόγηση και Ανταγωνιστικότητα: Βίοι Παράλληλοι!

Επιβάρυνση επιχειρήσεων από φόρους και εισφορές
(Παγκόσμια Τράπεζα, [Doing Business 2018](#))

Κατάταξη Ελλάδας στο World Economic Forum και στο Doing Business και πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία
(World Economic Forum, [Global Competitiveness Report 2017 - 2018](#), Παγκόσμια Τράπεζα, [Doing Business 2018](#) και Eurostat, Q3 2017)

Τομέας Μακροοικονομικής Ανάλυσης και Ευρωπαϊκής Πολιτικής

Με την ευγενική χορηγία:

Μιχάλης Μασουράκης
Chief Economist

E: mmassourakis@sev.org.gr
T: +30 211 500 6104

Μιχάλης Μητσόπουλος
Senior Advisor

E: mmtsopoulos@sev.org.gr
T: +30 211 500 6157

Θανάσης Πρίντσιπας
Associate Advisor

E: printsipas@sev.org.gr
T: +30 211 500 6176

Οι απόψεις στην παρούσα έκθεση είναι των συγγραφέων και όχι απαραίτητα του ΣΕΒ. Ο ΣΕΒ δεν φέρει καμία ευθύνη για την ακρίβεια ή την πληρότητα των πληροφοριών που περιλαμβάνει η έκθεση.

Το φορολογικό περιβάλλον και η επίδραση στην επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη

Υπάρχουν πολλοί που θεωρούν ότι, με την ολοκλήρωση του προγράμματος προσαρμογής τον Αύγουστο 2018, ξεκινά μια περίοδος φορολογικής ελάφρυνσης. Και προχωρούν σε αναζήτηση τομέων όπου επιβάλλονται μειώσεις φορολογικών συντελεστών, ιδίως εκεί όπου οι συντελεστές είναι εξόφθαλμα υψηλοί και έχουν οδηγήσει σε εκτεταμένο λαθρεμπόριο, κλείσιμο βιβλίων και δραστηριοποίηση στη μαύρη αγορά, μετανάστευση προσώπων και επιχειρήσεων στο εξωτερικό, και εν γένει, σε στρεβλωτικού χαρακτήρα συμπεριφορές. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η υπερφορολόγηση είναι το υπ' αριθμόν 1 εμπόδιο στο επιχειρείν σήμερα στην ελληνική οικονομία. Η de facto φορολογική επιβάρυνση, όμως, δεν διαφέρει και πολύ από εκείνη σε άλλες χώρες, αν και οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι κατά πολύ υψηλότεροι από το μέσο όρο στην Ευρώπη και, ιδίως σε χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ιρλανδία και η Κύπρος. Το πρόβλημα είναι ότι οι συντελεστές αυτοί επιβάλλονται σε μια στενή φορολογική βάση λόγω φοροδιαφυγής και, ως εκ τούτου, επιβαρύνουν υπερβολικά τους συνεπείς φορολογούμενους.

Η de facto φορολογική επιβάρυνση, όμως, δεν διαφέρει και πολύ από εκείνη σε άλλες χώρες, αν και οι φορολογικοί συντελεστές στην Ελλάδα είναι κατά πολύ υψηλότεροι από το μέσο όρο στην Ευρώπη και, ιδίως σε χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ιρλανδία και η Κύπρος. Το πρόβλημα είναι ότι οι συντελεστές αυτοί επιβάλλονται σε μια στενή φορολογική βάση λόγω φοροδιαφυγής και, ως εκ τούτου, επιβαρύνουν υπερβολικά τους συνεπείς φορολογούμενους.

Το μέγεθος της παραοικονομίας δεν μπορεί να συμπιεσθεί πέραν ενός ορισμένου ορίου. Εάν θεωρηθεί ότι το όριο αυτό είναι το μέγεθος της παραοικονομίας στην Πορτογαλία (16,6% του ΑΕΠ), ή στη Γερμανία (10,2% του ΑΕΠ), τότε, με χονδρικούς υπολογισμούς, αντιστοίχως το όφελος από την πάταξη της φοροδιαφυγής διαμορφώνεται σε €3-7 δισ.

Πού, όμως, πρέπει ακριβώς να μειωθεί η φορολογία; Μια πρώτη απάντηση θα ήταν να μειωθούν οι φόροι εκεί που ασκούν τις μεγαλύτερες αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα, μέσω των στρεβλώσεων που οι φόροι εισάγουν στα κίνητρα για την παραγωγή. Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, οι φόροι εισοδήματος (νομικών και φυσικών προσώπων) είναι οι περισσότεροι, ενώ οι φόροι στην κατανάλωση και την περιουσία οι λιγότεροι, βλαπτικοί. Στο ερώτημα ποιοι φόροι πρέπει να μειωθούν, υπάρχει καθολική απαίτηση όχι μόνο για μείωση στον προσωπικό φόρο εισοδήματος, και τον φόρο σε εταιρικά κέρδη και τον φόρο στο εισόδημα από την ακίνητη περιουσία (ενοίκια), αλλά και για μείωση στον ΦΠΑ, και τους έμμεσους φόρους κατανάλωσης κ.ο.κ. Αλλά και, πάνω απ' όλα, στον ΕΝΦΙΑ που είναι επαναλαμβανόμενος φόρος στην ακίνητη περιουσία και, σύμφωνα με τη θεωρία, έχει μικρή επίπτωση στην τρέχουσα οικονομική δραστηριότητα.

Υπάρχουν όντως σημαντικές παρενέργειες για κάθε φόρο που πρέπει να μειωθεί. Οι φόροι στα φυσικά πρόσωπα (φόρος εισοδήματος και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης) αποθαρρύνουν την εργασία και την απασχόληση. Ο εταιρικός φόρος εμποδίζει τις επενδύσεις. Ο ΦΠΑ διαβρώνει την ανταγωνιστικότητα του τουρισμού και αποθαρρύνει τις κατασκευές. Οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης (καπνός, αλκοόλ, καύσιμα, τηλεπικοινωνίες, καφές, κ.ο.κ) δίνουν ώθηση στο λαθρεμπόριο. Ο φόρος στα ενοίκια, αν και πολύ πιο

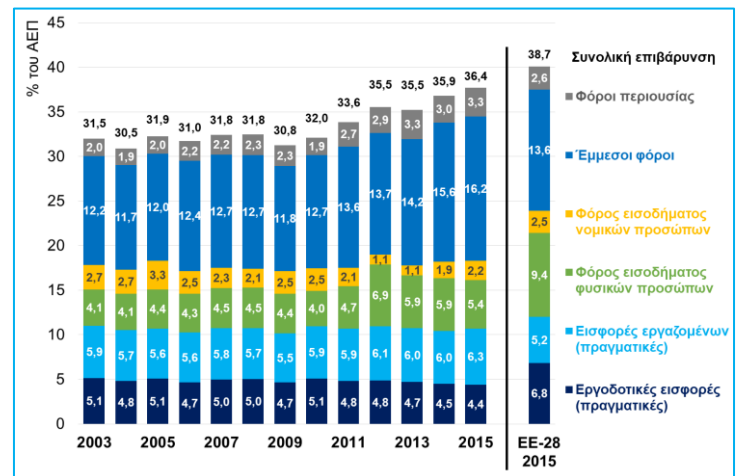
δίκαιος και αποτελεσματικός απ' ό,τι ο φόρος στα ακίνητα, που είναι φόρος κατοχής ανεξαρτήτως παραγομένου εισοδήματος, αποθαρρύνει την οικονομική δραστηριότητα διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας, ιδίως όταν δεν αναγνωρίζονται δαπάνες συντήρησης. Και τέλος, ο ΕΝΦΙΑ, που από περίπου αναλογικός φόρος σε κάθε ακίνητο, έχει μετατραπεί σε υπερπροοδευτικό φόρο στη συνολική ακίνητη περιουσία, έχει στην πορεία καταστρέψει κάθε κίνητρο για επενδύσεις στην αγορά ακινήτων.

Η υπερφορολόγηση της ακίνητης περιουσίας έχει οδηγήσει την αγορά ακινήτων σε κατάρρευση, με τις τιμές των ακινήτων σε ελεύθερη πτώση και με αβέβαιη προοπτική ανάκαμψης.

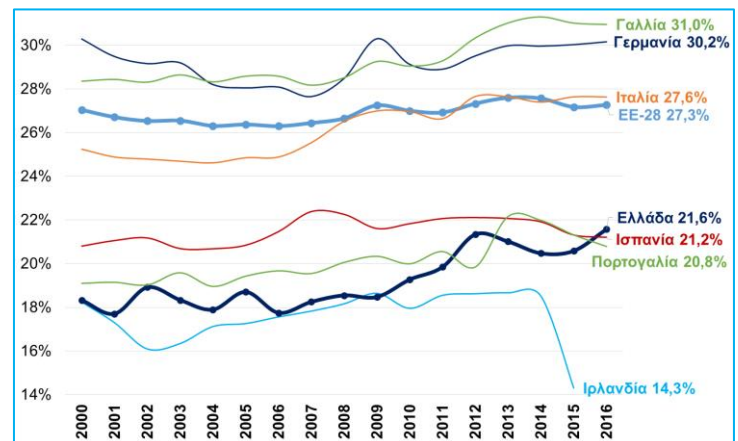
Σημειώνεται ότι η ακίνητη περιουσία είναι και ο ευκολότερος στόχος για τις φορολογικές αρχές, καθώς είναι το περιουσιακό στοιχείο με την μικρότερη κινητικότητα (η φορολογητέα ύλη δεν μπορεί να μετατοπισθεί στην παρανομία, ή στο εξωτερικό). Αυτό δεν σημαίνει ότι το κράτος έχει απεριόριστη δυνατότητα να αντλεί έσοδα μέσω αυτής της οιονεί δημευτικής φορολόγησης, όπως καταδεικνύεται από τις αθρόες αποποιήσεις κληρονομιών ακινήτων. Αλλά και η εγκατάλειψη της συντήρησης των ακινήτων λόγω της μείωσης της απόδοσης μετά την πληρωμή του ΕΝΦΙΑ, οδηγεί σε εκμηδένιση των ενοικίων, ή άλλου στρεβλωτικού χαρακτήρα συμπεριφορές μεταξύ ιδιοκτητών και ενοικιαστών, με τελικούς χαμένους και την αγορά ακινήτων και τον κρατικό προϋπολογισμό.

Η φορολογική επιβάρυνση των νοικοκυριών και επιχειρήσεων είναι σχετικά υψηλή (**Δ01**). Συγκριτικά με άλλες χώρες, η φορολογική επιβάρυνση των νοικοκυριών (που περιλαμβάνουν και τους ελεύθερους επαγγελματίες, ατομικές επιχειρήσεις, κλπ.) από φόρους εισοδήματος, περιουσίας, ενοικίων και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης διαμορφώνεται στην Ελλάδα σε 21,6% του ΑΕΠ (2016), έχοντας ήδη υπερβεί τα αντίστοιχα επίπεδα Ισπανίας (21,2% του

Δ01: Φόροι και εισφορές ως % του ΑΕΠ (Eurostat, Taxation Trends in the EU, 2017)

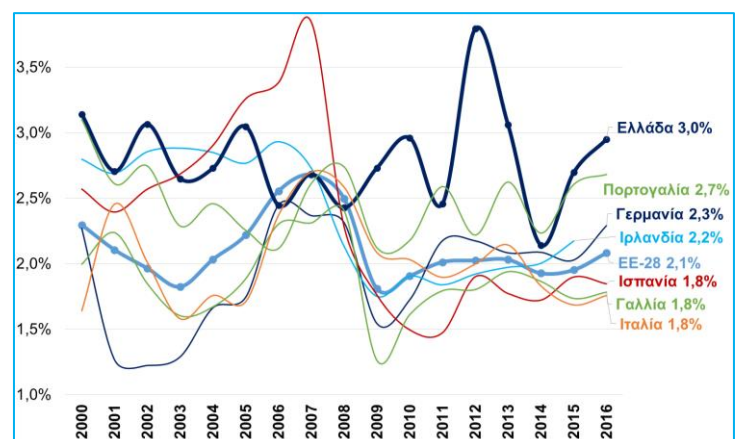

Δ02: Φορολογική επιβάρυνση νοικοκυριών*: Φόροι και εισφορές (πραγματικές και τεκμαρτές) ως % του ΑΕΠ (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα, 2016)

* Περιλαμβάνονται οι αυτοαπασχολούμενοι και οι ατομικές επιχειρήσεις

Δ03: Φορολογική επιβάρυνση επιχειρήσεων: Φόροι μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων ως % του ΑΕΠ (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα, 2016)

ΑΕΠ) και Πορτογαλίας (20,8% του ΑΕΠ), έχοντας αυξηθεί κατά 3,5 π.μ. του ΑΕΠ στη διάρκεια της κρίσης (όταν το ΑΕΠ μειώθηκε κατά 25 π.μ.). Παρ' όλα αυτά, η φορολογική επιβάρυνση των νοικοκυριών παραμένει μικρότερη του μέσου όρου της ΕΕ-28 (27,3% του ΑΕΠ), φαινόμενο που εξηγείται από την πολύ μεγαλύτερη συμμετοχή των αυτοαπασχολούμενων στην οικονομική δραστηριότητα και το εξαιρετικά υψηλό μέγεθος της φοροδιαφυγής των μη μισθωτών (Δ02). Αντιθέτως, οι φόροι στον επιχειρηματικό τομέα είναι υψηλότεροι. Οι φόροι των μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων ανέρχονται σε 3% του ΑΕΠ, έναντι 2,1% του ΑΕΠ κατά μέσο όρο στην ΕΕ-28, έχοντας αυξηθεί από 2,3% του ΑΕΠ πριν την κρίση (2009). (Δ03)

Η μείωση των φορολογικών συντελεστών, πέρα από την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, πρέπει να βελτιώνει την οικονομική αποτελεσματικότητα και να είναι, κατά το δυνατόν, δημοσιονομικά και αναδιανεμητικά ουδέτερα (να μην μειώνει, δηλαδή, τα έσοδα και να μην προκαλεί μετατόπιση βαρών από τη μια οικονομική ομάδα στην άλλη σε ανεπιθύμητες κατευθύνσεις).

Επίσης, στο Doing Business 2018 της Παγκόσμιας Τράπεζας, η συνολική επιβάρυνση από τον φόρο εισοδήματος και τις εργοδοτικές εισφορές των επιχειρήσεων ανέρχεται σήμερα σε 51,7% των κερδών προ φόρων, όταν στην Ευρώπη (ΕΕ-28) και τον υπόλοιπο κόσμο (162 χώρες), οι μέσοι όροι είναι 40,6% και 41% αντιστοίχως. (Διάγραμμα 1^{ης} σελίδας). Στοιχεία της KPMG, επίσης, δείχνουν ότι η Ελλάδα έχει πολύ υψηλότερους συντελεστές ΦΠΑ, φόρου εισοδήματος φυσικών και νομικών προσώπων, και, εισφορών κοινωνικής ασφάλισης στο επίπεδο και του εργαζομένου και του εργοδότη, από το μέσο όρο της Ευρώπης, και, ακόμη υψηλότερους σε σχέση με τη γειτονική μας χώρα Βουλγαρία, όπου πολλές ελληνικές επιχειρήσεις προσπαθούν να βρουν μια κάποια ανακούφιση από τη δυσβάσταχτη φορολογία στην Ελλάδα (Δ04 και Δ05). Το αποτέλεσμα είναι να διογκώνεται η φοροδιαφυγή, με την Ελλάδα να είναι πρωταθλήτρια χώρα στις σχετικές κατατάξεις (Δ06), με 21,5% του ΑΕΠ (€37,5 δισ. περίπου) να μην καταγράφεται στην επίσημη οικονομία, με αντίστοιχη διαρροή φορολογικών εσόδων ύψους €14,2 δισ. περίπου (Δ07 και Δ08). Βεβαίως, το μέγεθος της παραοικονομίας δεν μπορεί να συμπιεσθεί πέραν ενός ορισμένου ορίου. Εάν θεωρηθεί ότι το όριο αυτό είναι το μέγεθος της παραοικονομίας στην Πορτογαλία (16,6% του ΑΕΠ), ή στη Γερμανία (10,2% του ΑΕΠ), τότε, με χονδρικούς υπολογισμούς, αντιστοίχως το όφελος από την πάταξη της φοροδιαφυγής διαμορφώνεται σε €3-7 δισ.

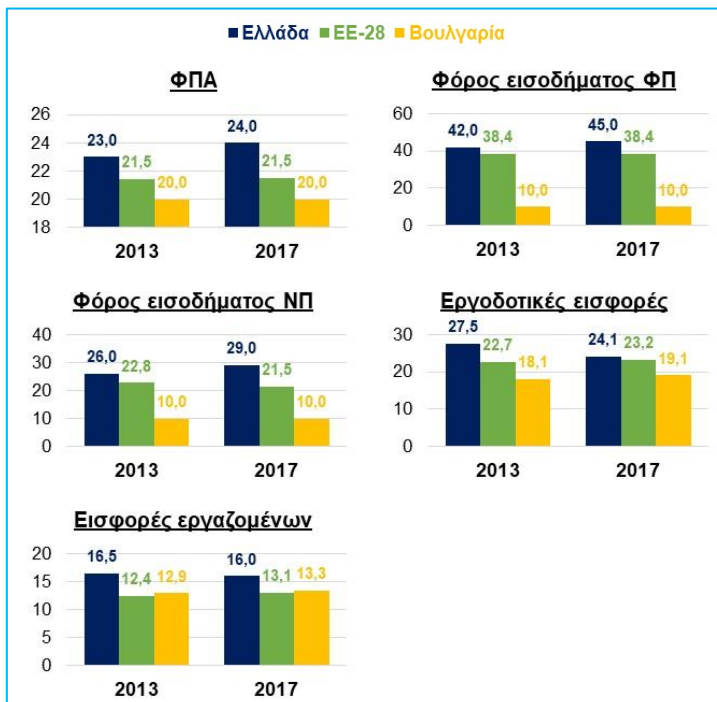
ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ, 2017	Ευρώπη*	Ελλάδα	Βουλγαρία
ΦΠΑ	20,1%	24,0%	20,0%
Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων	19,5%	29,0%	10,0%
Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων	34,9%	45,0%	10,0%
Εισφορές εργαζομένων	12,8%	16,0%	13,3%
Εργοδοτικές εισφορές	21,7%	24,1%	19,1%
% του ΑΕΠ (2015)	ΕΕ-28	Ελλάδα	Βουλγαρία
ΦΠΑ	7,0%	7,3%	9,0%
Φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων	2,5%	2,2%	2,1%
Φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων	9,4%	5,4%	3,1%
Εργοδοτικές εισφορές	6,8%	4,4%	4,7%
Εισφορές εργαζομένων	5,2%	6,3%	3,1%
Φόροι κατανάλωσης καπνού και αλκοόλ	0,8%	1,6%	2,8%
Φόροι στην ενέργεια	1,9%	3,0%	2,6%
Επαναλαμβανόμενοι φόροι περιουσίας (ΕΝΦΙΑ, κλπ)	1,6%	2,7%	0,3%
Λοιποί φόροι περιουσίας (μεταβίβασης κλπ)	1,0%	0,6%	0,3%

Δ04: Φορολογικοί συντελεστές και έσοδα από επιλεγμένες κατηγορίες φόρων ως % του ΑΕΠ στην Ευρώπη*, την Ελλάδα και τη Βουλγαρία (KPMG, Tax rates on line και Eurostat, Taxation Trends in the EU, 2017)

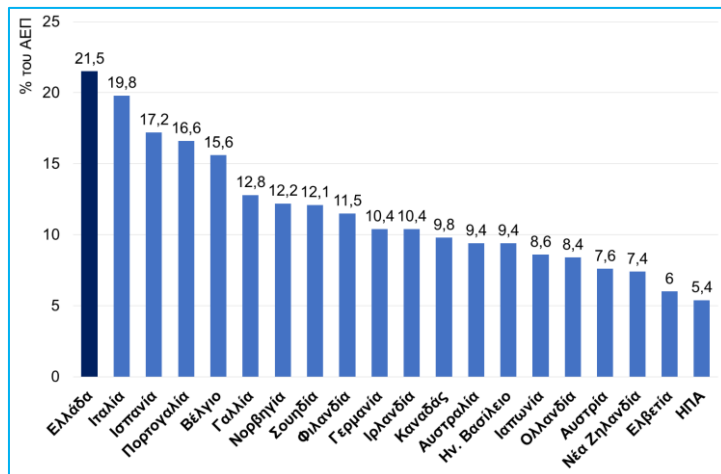
* 44 χώρες

Δ05: Φορολογικοί συντελεστές στην ΕΕ-28, την Ελλάδα και τη Βουλγαρία (KPMG, Tax rates on line)

Δ06: Μέγεθος παραοικονομίας ως % του ΑΕΠ (World Economic Forum και Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου του Τίμπινγκεν, Φεβ. 2017)

2016	% του ΑΕΠ	€ δισ.
Φόροι* και εισφορές** στα νοικοκυριά	17,8	31,0
Φόροι* μη χρηματοοικονομικών επιχειρήσεων	3,0	5,2
ΦΠΑ	8,2	14,4
Ειδικό φόρος κατανάλωσης	3,9	6,9
Λοιποί φόροι	4,9	8,5
Σύνολο	37,8	66,0

* Τρέχοντες φόροι εισοδήματος και περιουσίας

** Εργαζομένων και εργοδοτών, εξαιρουμένων των τεκμαρτών εργοδοτικών εισφορών
ΑΕΠ 2016: €174,2 δισ.

Δ07: Φορολογική επιβάρυνση 2016 (Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα 2016, Υπουργείο Οικονομικών, Δελτία Εκτέλεσης Προϋπολογισμού)

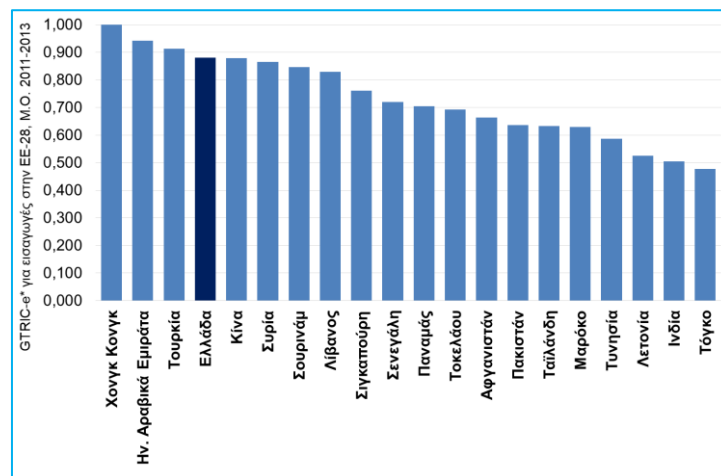
Μέγεθος παραοικονομίας στην Ελλάδα	21,5% του ΑΕΠ ή €37,5 δισ.
	Πρόσθετα έσοδα
Αν μηδενιστεί η παραοικονομία	€ 14,2 δισ. (37,8% x 21,5% x €174,2 δισ.)
Αν περιορισθεί στο επίπεδο της Πορτογαλίας (16,6% του ΑΕΠ)	€ 3,2 δισ. (37,8% x (21,5% - 16,6%) x €174,2 δισ.)
Αν περιορισθεί στο επίπεδο της Γερμανίας (10,4% του ΑΕΠ)	€ 7,3 δισ. (37,8% x (21,5% - 10,4%) x €174,2 δισ.)

Δ08: Έσοδα από πάταξη φοροδιαφυγής (Ινστιτούτο Εφαρμοσμένων Οικονομικών Ερευνών του Πανεπιστημίου του Τίμπινγκεν, Φεβ. 2017, Eurostat και ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα 2016, Υπουργείο Οικονομικών, Δελτία Εκτέλεσης Προϋπολογισμού)

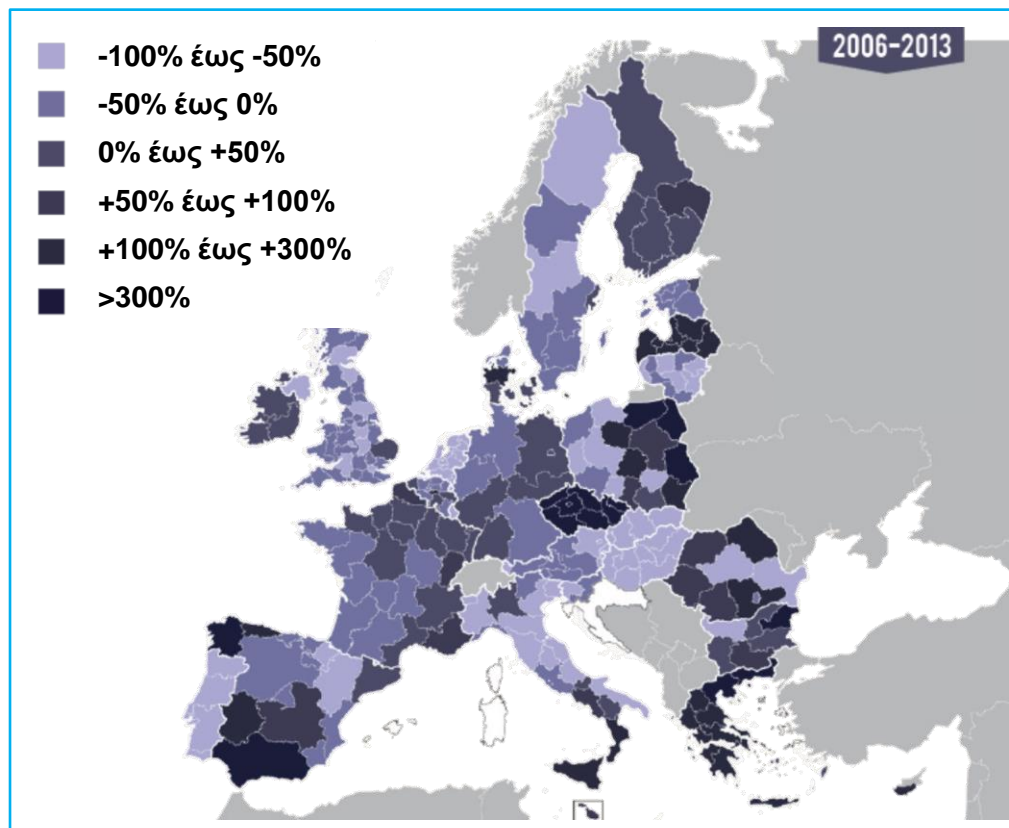

Επίσης, η Ελλάδα φορολογεί με βαρύτατους σχετικά συντελεστές τα καπνά, τα ποτά, τα καύσιμα, και, πιο τελευταία, τον καφέ, το ηλεκτρονικό τσιγάρο, το internet, την κινητή τηλεφωνία, την συνδρομητική τηλεόραση, κ.ο.κ. μέσω ειδικών φόρων κατανάλωσης, με αποτέλεσμα η φορολογητέα ύλη να μετατοπίζεται όλο και περισσότερο στο παράνομο πεδίο, με το λαθρεμπόριο να ανθεί (Δ09 και Δ10). Τέλος, η φορολόγηση της ακίνητης περιουσίας με έναν οιονεί δημευτικό φόρο (ΕΝΦΙΑ), αποδίδει περίπου 2,7% π.μ. του ΑΕΠ κάθε χρόνο, όταν στις πλουσιότερες χώρες του κόσμου (G7), η αντίστοιχη επιβάρυνση με επαναλαμβανόμενους φόρους στα ακίνητα δεν αποδίδει πάνω από 1 π.μ. του ΑΕΠ κάθε χρόνο, και, στις χώρες της ΕΕ-28 αποδίδει κατά μέσο όρο 1,6 π.μ. του ΑΕΠ (Δ11). Η υπερφορολόγηση της ακίνητης περιουσίας έχει οδηγήσει την αγορά ακινήτων σε κατάρρευση, με τις τιμές των ακινήτων σε ελεύθερη πτώση και με αβέβαιη προοπτική ανάκαμψης (Δ11).

Δ09: Χώρες προέλευσης πλαστών προϊόντων που εισέρχονται στην ΕΕ-28 (ΟΟΣΑ, Trade in Counterfeit and Pirated Goods, 2016)

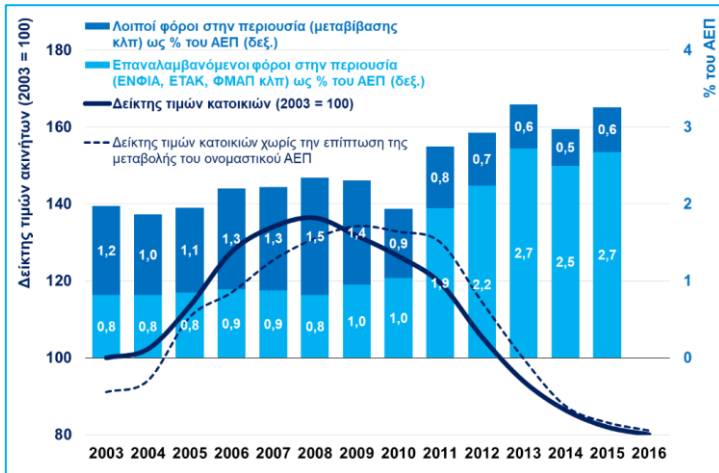
* Η βαθμολογία GTRIC-e (General Trade-Related Index of Counterfeiting for economies) μιας χώρας είναι η σταθμισμένη αξία δύο μεταβλητών: της αξίας των εξαγωγών πλαστών προϊόντων από την εν λόγω χώρα σε απόλυτες τιμές και του ποσοστού του εμπορίου πλαστών προϊόντων στη χώρα αυτή. Όσο υψηλότερη είναι η βαθμολογία αυτή σε μία χώρα, τόσο μεγαλύτερη είναι η αξία εισαγωγών πλαστών προϊόντων από τη χώρα αυτή στην ΕΕ-28.

Δ10: Ποσοστιαία μεταβολή στην κυκλοφορία λαθραίων τσιγάρων, εκατ. τσιγάρα ανά 100.000 κατοίκους, 2006 – 2013 (Transcrime, European Outlook on the Illicit Trade in Tobacco Products, 2015)

Δ11: Τιμές κατοικιών και φόροι στην περιουσία
(Τράπεζα της Ελλάδος, 2016 και Eurostat, *Taxation Trends in the EU, 2017*)

Η Ελλάδα, όντως, εισέρχεται σε μια περίοδο πλεονασματικής δημοσιονομικής διαχείρισης (πρωτογενές πλεόνασμα 3,5 π.μ. του ΑΕΠ μέχρι το 2022 και 1,5 π.μ. έως 2 π.μ. του ΑΕΠ μέχρι το 2060). Τι σημαίνει αυτό; Διαρκής πίεση, σε κάθε επίπεδο εισοδήματος, για αύξηση φορολογικών εσόδων και μείωση δαπανών. Η χώρα δεν έχει άλλη επιλογή παρά να συνεχίσει να πληρώνει συντάξεις που θα αυξάνουν λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, χωρίς να υπάρχει συσσωρευμένη συνταξιοδοτική αποταμίευση, και, να εξυπηρετεί το υπέρογκο δημόσιο χρέος που έχει συσσωρευθεί.

Από την άλλη μεριά, αν και τα επιχειρήματα γιατί πρέπει να μειωθούν οι φορολογικοί συντελεστές είναι επαρκώς τεκμηριωμένα, και, κατά πάσα πιθανότητα, θα οδηγήσουν και σε κάποια αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας, είναι εξαιρετικά δύσκολο να υπολογισθούν οι βραχυχρόνιες και μακροχρόνιες ελαστικότητες της οικονομικής δραστηριότητας σε μείωση των φορολογικών συντελεστών. Σε κάθε περίπτωση, η μείωση των φορολογικών συντελεστών, πέρα από την τόνωση της οικονομικής δραστηριότητας, πρέπει να βελτιώνει την οικονομική αποτελεσματικότητα και να είναι, κατά το δυνατόν, δημοσιονομικά και αναδιανεμητικά ουδέτερα (να μην μειώνει, δηλαδή, τα έσοδα και να μην προκαλεί μετατόπιση βαρών από τη μια οικονομική ομάδα στην άλλη σε ανεπιθύμητες κατευθύνσεις). Και, για τους λόγους αυτούς, χρειάζεται προσοχή, ιδίως εάν τίθεται επιπρόσθετα και θέμα δημοσιονομικής πειθαρχίας.

Η χώρα μας, όντως, εισέρχεται σε μια περίοδο πλεονασματικής δημοσιονομικής διαχείρισης (πρωτογενές πλεόνασμα 3,5 π.μ. του ΑΕΠ μέχρι το 2022 και 1,5 π.μ. έως 2 π.μ. του ΑΕΠ μέχρι το 2060). Τι σημαίνει αυτό; Διαρκής πίεση, σε κάθε επίπεδο εισοδήματος, για αύξηση φορολογικών εσόδων και μείωση δαπανών. Για παράδειγμα, η μείωση του αφορολόγητου που έχει συμφωνηθεί για το 2020 μπορεί να στηρίξει με αξιόπιστο τρόπο τα φορολογικά έσοδα, παίρνοντας λίγα από πολλούς, και όχι πολλά από λίγους που αποθαρρύνει σε μεγάλο βαθμό τα πιο παραγωγικά στελέχη των ιδιωτικών επιχειρήσεων. Επίσης, η μείωση των συντάξεων κατά 14% μεσοσταθμικά που έχει συμφωνηθεί για το 2019 συμβάλλει καθοριστικά στη συγκράτηση του τεράστιου κοινωνικοασφαλιστικού ελλείμματος της χώρας. Και οι προσπάθειες αυτές αναμένεται να συνεχισθούν και τα επόμενα χρόνια καθώς η χώρα δεν έχει άλλη επιλογή παρά να συνεχίσει να πληρώνει συντάξεις που θα αυξάνουν λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, χωρίς να υπάρχει συσσωρευμένη συνταξιοδοτική αποταμίευση, και, να εξυπηρετεί το υπέρογκο δημόσιο χρέος που έχει συσσωρευθεί.

Η ανάπτυξη, επίσης, θα επιτρέψει τη μείωση της φοροδιαφυγής χωρίς απώλεια εισοδήματος, μείωση παραγωγής κλπ. Διότι δεν μπορεί να πιστεύει κανείς ότι η φοροδιαφυγή, θα παταχθεί έτσι, ανέξοδα, επειδή απλώς εφαρμόζονται νέες και καλύτερες μέθοδοι σύλληψης της φορολογητέας ύλης. Σε μια οικονομία σε στασιμότητα, και δεδομένης της υπερφορολόγησης των συνεπών φορολογούμενων, οποιαδήποτε κίνηση πάταξης της φοροδιαφυγής θα εντείνει τις προσπάθειες μετατόπισης της οικονομικής δραστηριότητας από το νόμιμο στο παράνομο πεδίο.

Συνεπώς, τυχόν επιδιωκόμενη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης απαιτεί, πρώτα, τη δημιουργία δημοσιονομικού χώρου, είτε με επέκταση της φορολογικής βάσης, είτε με μείωση των δαπανών. Είναι αυτό εφικτό; Η απάντηση είναι καταφατική, εάν το δημόσιο γίνει πιο παραγωγικό, και αν έχουμε ισχυρή ανάπτυξη στην οικονομία, που εν μέρει μπορεί να ενισχυθεί και από μείωση φορολογικών συντελεστών. Η τελευταία, όμως, δεν είναι υποκατάστατο των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων που απαιτούνται για την ανάπτυξη. Οιαδήποτε αναπτυξιακή προσπάθεια θα αποτύχει εάν στηριχθεί σε μείωση φορολογικών συντελεστών και μόνο, αφήνοντας άθικτες τις παραγωγικές δομές της χώρας. Η επέκταση της φορολογικής βάσης μπορεί να προέλθει, επίσης, όχι μόνο από την αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας αλλά και από την πάταξη της φοροδιαφυγής, εισφοροδιαφυγής, κ.ο.κ.

Οριζόντιες περικοπές δαπανών στο δημόσιο δεν φέρνουν μακροχρόνιο αποτέλεσμα. Χειροτερεύει τόσο πολύ η παροχή δημοσίων αγαθών, όπως έχει γίνει στον τομέα της υγείας μέχρι σήμερα, που αργά ή

γρήγορα θα πρέπει να αυξηθούν και πάλι οι δαπάνες. Οριζόντιες περικοπές δίνουν το χρόνο, και δημιουργούν την πίεση, για να υλοποιηθούν προγράμματα αύξησης της παραγωγικότητας, ώστε το δημόσιο να παρέχει κάποιες ικανοποιητικές υπηρεσίες υγείας, εκπαίδευσης και κοινωνικής προστασίας, με λιγότερα έξοδα. Με λίγα λόγια, η περικοπή δαπανών σε μόνιμη βάση δεν γίνεται, παρά μόνο με την εισαγωγή νέων σύγχρονων μεθόδων προσφοράς υπηρεσιών από το δημόσιο, που νομοτελειακά δημιουργούν πλεονάσματα προσωπικού προς μετακίνηση σε άλλες δραστηριότητες.

Η ανάπτυξη, επίσης, θα επιτρέψει τη μείωση της φοροδιαφυγής χωρίς απώλεια εισοδήματος, μείωση παραγωγής κλπ. Διότι δεν μπορεί να πιστεύει κανείς ότι η φοροδιαφυγή, θα παταχθεί έτσι, ανέξοδα, επειδή απλώς εφαρμόζονται νέες και καλύτερες μέθοδοι σύλληψης της φορολογητέας ύλης. Σε μια οικονομία σε στασιμότητα, και δεδομένης της υπερφορολόγησης των συνεπών φορολογούμενων, οποιαδήποτε κίνηση πάταξης της φοροδιαφυγής θα εντείνει τις προσπάθειες μετατόπισης της οικονομικής δραστηριότητας από το νόμιμο στο παράνομο πεδίο. Αυτό συμβαίνει διότι πολλές επιχειρήσεις έχουν χαμηλή παραγωγικότητα, και βλέπουν την διέξοδο προς τη φοροδιαφυγή ως υποκατάστατο απόκτησης ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος μέσω επενδύσεων. Μια τέτοια στρατηγική είναι αυτό-αναιρούμενη, εάν γίνεται σε μαζική έκταση σε ορισμένους κλάδους. Βραχυπρόθεσμα, μπορεί να πετύχει. Μακροπρόθεσμα, αν το κάνουν όλοι, δεν μπορεί να αυξήσει την ανταγωνιστικότητα της επιχείρησης. Ολόκληροι κλάδοι, όμως, μπορούν να επιβιώνουν, αν η φοροδιαφυγή γίνεται ανεκτή, με το αναλογούν κόστος να το πληρώνουν οι συνεπείς φορολογούμενοι. Η κοινωνία μπαίνει σε φαύλο κύκλο. Μεγαλύτερη φοροδιαφυγή αναγκάζει το κράτος να αυξάνει τους φορολογικούς συντελεστές, που πλήττουν τους συνεπείς φορολογούμενους, και τους οδηγούν στην έξοδο ή την παράνομη δραστηριότητα και τις επιχειρήσεις σε αδυναμία μεγέθυνσης. Και τότε αρχίζουν οι παρενέργειες. Η οικονομία μπαίνει πιο βαθιά σε κατάσταση στασιμότητας και υπερφορολόγησης. Οποιαδήποτε προσπάθεια

πάταξης της φοροδιαφυγής προκαλεί ακόμη μεγαλύτερη φοροδιαφυγή, για να επαναληφθεί ο φαύλος αυτός κύκλος. Σε κάθε περίπτωση, ο φαύλος κύκλος σπάει μόνο με καλπάζουσα ανάπτυξη που δημιουργεί λιγότερα κίνητρα για φοροδιαφυγή, και μικρότερη ανάγκη για υψηλούς φορολογικούς συντελεστές, κ.ο.κ.

Μια μετατόπιση δραστηριοτήτων στο παράνομο πεδίο έχει και σημαντικές αντανάπτυξιακές επιπτώσεις, καθώς διαβρώνει τα μερίδια αγοράς των νόμιμων επιχειρήσεων, τείνοντας μακροπρόθεσμα να περιορίζει και το μέγεθός τους. Έτσι, οι επιχειρήσεις γίνονται λιγότερο παραγωγικές και δεν έχουν το μέγεθος, την οργάνωση, τις επενδύσεις που απαιτούνται για να επεκταθούν, και μάλιστα στο εξωτερικό. Αυτό τείνει να υπομονεύει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας, και την περαιτέρω ενσωμάτωση της ελληνικής οικονομίας σε διεθνείς αλυσίδες αξίας καθώς και την εξειδίκευση της οικονομίας σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους παραγωγής, μιας και το ικανοποιητικό μέγεθος είναι σημαντικός παράγοντας επιτυχίας στην παγκόσμια αγορά.

Μια μετατόπιση δραστηριοτήτων στο παράνομο πεδίο έχει και σημαντικές αντανάπτυξιακές επιπτώσεις, καθώς διαβρώνει τα μερίδια αγοράς των νόμιμων επιχειρήσεων, τείνοντας μακροπρόθεσμα να περιορίζει και το μέγεθός τους. Δεν είναι τυχαίο που η οικονομία μας βασίζεται σε μικρές επιχειρήσεις, που είναι ο κορμός της παραδοσιακής οικονομίας των κλάδων των υπηρεσιών που διογκώνονται, ενώ, αντίθετα, οι κλάδοι των επιχειρήσεων που παράγουν διεθνώς εμπορεύσιμα αγαθά (για εξαγωγές και υποκατάσταση

εισαγωγών) συρρικνώνονται. Και η δομή αυτή τείνει να δαιωνίζεται, καθώς οι μικρές επιχειρήσεις αναζητούν προστασία από το πολιτικό σύστημα. Έτσι, οι επιχειρήσεις γίνονται λιγότερο παραγωγικές και δεν έχουν το μέγεθος, την οργάνωση, τις επενδύσεις που απαιτούνται για να επεκταθούν, και μάλιστα στο εξωτερικό. Αυτό τείνει να υπομονεύει τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας, και την περαιτέρω ενσωμάτωση της ελληνικής οικονομίας σε διεθνείς αλυσίδες αξίας καθώς και την εξειδίκευση της οικονομίας σε τεχνολογικά προηγμένους κλάδους παραγωγής, μιας και το ικανοποιητικό μέγεθος είναι σημαντικός παράγοντας επιτυχίας στην παγκόσμια αγορά.

Σημειώνεται ότι οι μηχανισμοί πάταξης της φοροδιαφυγής έχουν βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια, μέσω ηλεκτρονικών συναλλαγών, στοχευμένων ελέγχων, και συστημάτων ανταλλαγής πληροφοριών, κ.ο.κ. Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) έχει μάλιστα πετύχει ένα υψηλό επίπεδο λειτουργικής αποτελεσματικότητας όσον αφορά κυρώσεις, κατασχέσεις, κλπ., ασκώντας για πρώτη φορά στη σύγχρονη οικονομική ιστορία της χώρας τον ρόλο που πρέπει να παίζουν οι φορολογικές αρχές μιας ευνομούμενης χώρας. Σε αυτό συνέβαλε η ανεξαρτησία της ΑΑΔΕ από πολιτικές παρεμβάσεις, που σε κάθε περίπτωση πρέπει να ενισχυθεί. Δυστυχώς, όμως, η προσπάθεια αυτή δεν συγχρονίζεται με τον οικονομικό κύκλο, καθώς εφαρμόζεται σε υφεσιακό περιβάλλον και, έτσι, δυσκολεύει την οικονομική δραστηριότητα και εμποδίζει την ανάκαμψη της οικονομίας.

Μόνο, λοιπόν, ένα πρόγραμμα ταυτόχρονης αύξησης της παραγωγικότητας στο δημόσιο και μείωσης της φοροδιαφυγής, με αξιόπιστους φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς, σε συνθήκες καλπάζουσας ανάπτυξης μέσω κερδοφόρων ιδιωτικών επενδύσεων, ώστε να αντισταθμίζεται η υφεσιακή επίπτωση της πάταξης της φοροδιαφυγής, θα επιτρέψει τη φορολογική ελάφρυνση με μείωση των φορολογικών συντελεστών σε μόνιμη βάση. Θα πρέπει, όμως, να σιγουρέψουμε, πρώτα, την ανάπτυξη, δημιουργώντας ένα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα περιβάλλον και βελτιώνοντας τη διεθνή ανταγωνιστικότητα της χώρας με

διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, ιδιωτικοποιήσεις, απελευθέρωση αγορών, εισροής ξένων κεφαλαίων για επενδύσεις, κ.ο.κ. Και μετά να μειώσουμε τους φορολογικούς συντελεστές.

Μόνο ένα πρόγραμμα ταυτόχρονης αύξησης της παραγωγικότητας στο δημόσιο και μείωσης της φοροδιαφυγής, με αξιόπιστους φοροεισπρακτικούς μηχανισμούς, σε συνθήκες καλπάζουσας ανάπτυξης μέσω κερδοφόρων ιδιωτικών επενδύσεων, ώστε να αντισταθμίζεται η υφεσιακή επίπτωση της πάταξης της φοροδιαφυγής, θα επιτρέψει τη φορολογική ελάφρυνση με μείωση των φορολογικών συντελεστών σε μόνιμη βάση. Θα πρέπει, όμως, να σιγουρέψουμε, πρώτα, την ανάπτυξη.

Πέραν του ζητήματος της υπερφορολόγησης των συνεπών φορολογούμενων με, πολλές φορές, δημοτικούς φορολογικούς συντελεστές, οι επιχειρήσεις θέτουν ως προβλήματα και μια σειρά από φορολογικά εμπόδια, η άρση των οποίων θα μπορούσε να βελτιώσει την οικονομική δραστηριότητα, όπως:

- 1) τα ζητήματα που σχετίζονται με τους φορολογικούς ελέγχους
 - ως προς τους χρόνους των παραγραφών
 - ως προς τη χρήση του φορολογικού πιστοποιητικού, και
 - ως προς την ανάγκη ενιαίας προσέγγισης των θεμάτων που προκύπτουν κατά τον έλεγχο
- 2) τις ποινικές διώξεις των μελών διοίκησης και στελεχών αλλά και των ζητημάτων περί της χωρίς προϋποθέσεις "αλληλέγγυας ευθύνης".
- 3) τη βελτίωση της λειτουργίας της Διεύθυνσης Επίλυσης Διαφορών, για την οποία η αγορά τρέφει υψηλές προσδοκίες.
- 4) το θέμα της επιστροφής του ΦΠΑ επί συναλλαγών που έχουν διαγραφεί στα πλαίσια προ-πτωχευτικών διαδικασιών.
- 5) το ζήτημα της επέκτασης της 5ετίας για το συμψηφισμό των σωρευμένων ζημιών με μελλοντικά κέρδη.
- 6) την ανάγκη προώθησης του θέματος εφαρμογής της ηλεκτρονικής τιμολόγησης, ώστε να μειωθεί το κόστος συμμόρφωσης και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των ελέγχων.

Σχόλιο ΣΕΒ στην αναφορά του Δελτίου Οικονομικών Εξελίξεων, τεύχος Οκτωβρίου 2017, του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης για την κατάταξη της Ελλάδας ως προς την ανταγωνιστικότητα του World Economic Forum

Στο πρόσφατο Δελτίο Οικονομικών Εξελίξεων (μηνός Οκτωβρίου), το Υπουργείο Οικονομίας & Ανάπτυξης αμφισβητεί τα συμπεράσματα της ετήσιας έκθεσης του World Economic Forum (WEF) Global Competitiveness Report, που τοποθετούν την ελληνική οικονομία στην 87η θέση της σχετικής κατάταξης διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Επικαλείται καταρχήν την πορεία της πραγματικής σταθμισμένης συναλλαγματικής ισοτιμίας ως τον καταλληλότερο δείκτη για την αξιολόγηση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής οικονομίας.

Είναι καταρχήν αλήθεια ότι η συγκεκριμένη έκθεση του WEF στηρίζεται αποκλειστικά σε κρίσεις επιχειρηματικών στελεχών που βιώνουν καθημερινά το ελληνικό επιχειρηματικό περιβάλλον και όχι σε μακροοικονομικούς δείκτες γύρω από την πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία ή την τεχνολογική ανταγωνιστικότητα της οικονομίας.

Παρ' όλα αυτά, **σε ό,τι αφορά καταρχήν τη διαχρονική κατάταξη της Ελλάδας στην παγκόσμια ανταγωνιστικότητα με βάση το**

WEF και την πραγματική σταθμική συναλλαγματική ισοτιμία με βάση το σχετικό κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντων, κινούνται προς την ίδια κατεύθυνση (βλ. γράφημα 1^{ης} σελίδας). Αυτό επιβεβαιώνει την αξιοπιστία των μετρήσεων του WEF, αλλά και της πιο πρόσφατης έκθεσης ανταγωνιστικότητας Doing Business της Παγκόσμιας Τράπεζας που, παρεμπιπτόντως, καταρτίζεται χωρίς την διαδικαστική ανάμιξη του ΣΕΒ στην αποστολή των ερωτηματολογίων, όπως συμβαίνει στην περίπτωση της έκθεσης του WEF (δες διάγραμμα στη μπροστινή σελίδα). Με άλλα λόγια, οι σχετικές έρευνες καταγράφουν με τρόπο αξιόπιστο τις απόψεις της επιχειρηματικής κοινότητας και αποτελούν ένα χρήσιμο εργαλείο παρακολούθησης του τρόπου με τον οποίο η επιχειρηματική κοινότητα αντιλαμβάνεται την πορεία της χώρας.

Η πραγματικότητα που βιώνουν οι επιχειρήσεις είναι σε τελική ανάλυση ο πλέον αδιάφευστος κριτής για τη βελτίωση ή χειροτέρευση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος σε διάφορους τομείς.

Σε γενικότερο επίπεδο, τα φορολογικά θέματα χρήζουν αμεσότερης αντιμετώπισης διότι συνιστούν από τα σημαντικότερα προβλήματα που εμποδίζουν την άσκηση της επιχειρηματικότητας στην Ελλάδα (Δ12). Σύμφωνα με το Global Competitiveness Report 2017-2018 του World Economic Forum, τα τρία μεγαλύτερα εμπόδια το 2017 είναι οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές, η γραφειοκρατία και οι αντιπαραγωγικές φορολογικές ρυθμίσεις, αν και η κατάσταση έχει βελτιωθεί, σε σχέση με την κατάσταση προς κρίσης, σε θέματα διαφθοράς, επάρκειας, υποδομών, και, εργασιακών ρυθμίσεων, ενώ, πέρα από τα

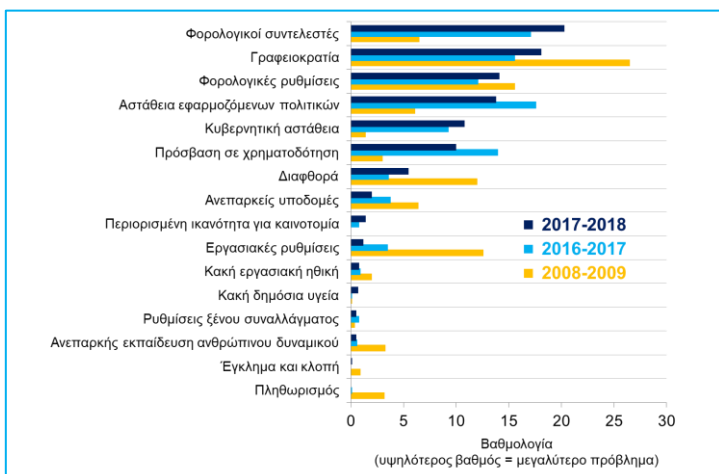
φορολογικά, οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν και οξυμένα προβλήματα χρηματοδότησης και αβεβαιότητας περί της σταθερότητας του πολιτικού συστήματος και της κυβερνητικής πολιτικής. Επίσης, οι Έλληνες επιχειρηματίες θεωρούν με πολύ μεγαλύτερα ποσοστά από τους επιχειρηματίες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ότι οι φόροι περιορίζουν τα κίνητρα για επενδύσεις, προφανώς λόγω ενός σχετικά περισσότερο στρεβλωτικού και αναπτυξιακού φορολογικού συστήματος απ' ότι σε άλλες χώρες. Και το ίδιο συμβαίνει όσον αφορά την επίπτωση των

φόρων και των κοινωνικών εισφορών στα κίνητρα για εργασία (Δ13). Τέλος, στην ανάλυση της Παγκόσμιας Τράπεζας Doing Business 2018, όσον αφορά την ευκολία του επιχειρείν, η Ελλάδα κατατάσσεται στη 67^η θέση σε 190 χώρες (και στην τελευταία θέση των χωρών της ΕΕ-28 πλην Μάλτας), με την κατάταξη της να έχει βελτιωθεί κατά 11 θέσεις σε σχέση με το 2013 (78^η θέση σε 185 χώρες), κυρίως λόγω θεαματικού περιορισμού της γραφειοκρατίας όσον αφορά στις διαδικασίες έναρξης μιας επιχείρησης και τις διαδικασίες εξωτερικού εμπορίου (τελωνεία, κ.ά.).

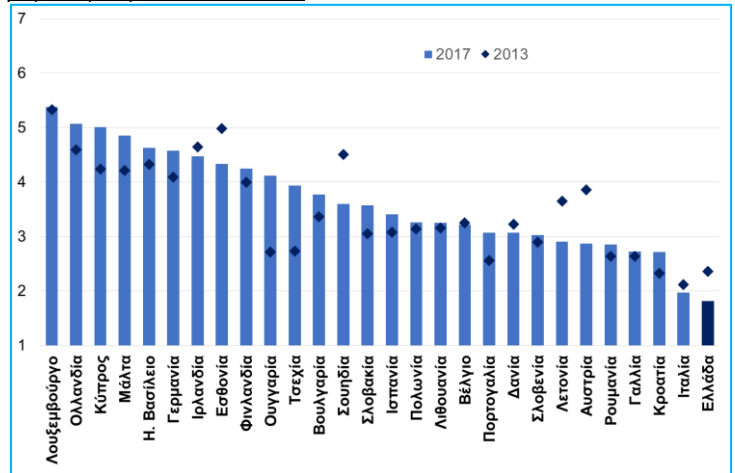
Οι Έλληνες επιχειρηματίες θεωρούν με πολύ μεγαλύτερα ποσοστά από τους επιχειρηματίες σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, ότι οι φόροι περιορίζουν τα κίνητρα για επενδύσεις, προφανώς λόγω ενός σχετικά περισσότερο στρεβλωτικού και αναπτυξιακού φορολογικού συστήματος απ' ότι σε άλλες χώρες. Και το ίδιο συμβαίνει όσον αφορά την επίπτωση των φόρων και των κοινωνικών εισφορών στα κίνητρα για εργασία.

Δ12: Τα σημαντικότερα προβλήματα για την επιχειρηματικότητα (World Economic Forum, *Global Competitiveness Report 2017-2018*)

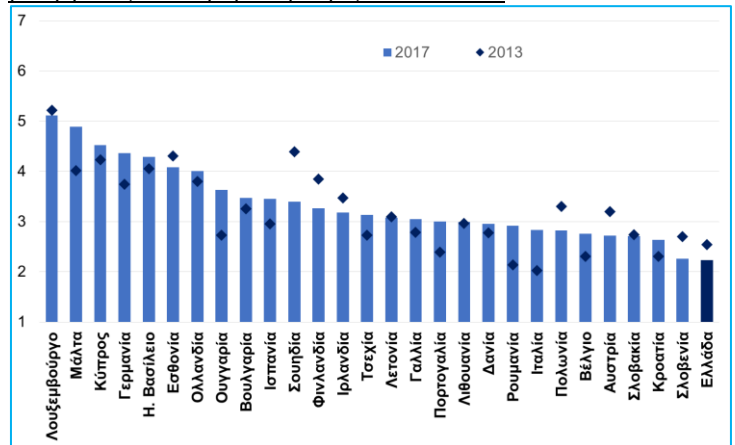

Δ13: Επίπτωση φορολογίας στις επενδύσεις και στην εργασία στις χώρες της ΕΕ-28 (World Economic Forum, *Global Competitiveness Report 2017-2018*)

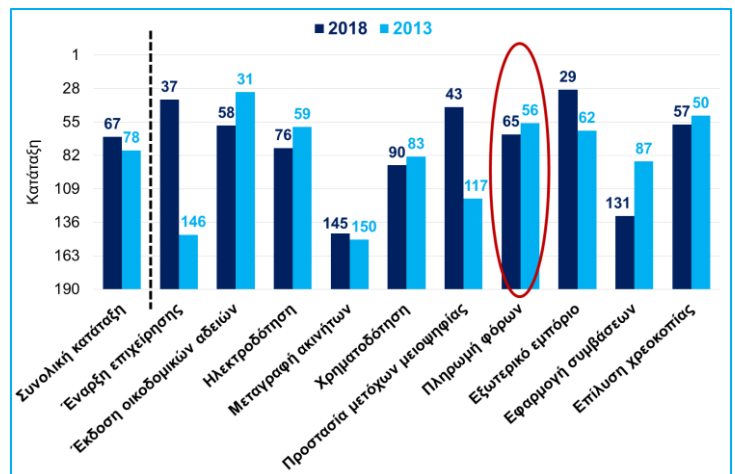
Σε τι βαθμό οι φόροι περιορίζουν τα κίνητρα για επενδύσεις, 1= Σε μεγάλο βαθμό, 7 = Καθόλου

Σε τι βαθμό οι φόροι και κοινωνικές εισφορές μειώνουν τα κίνητρα για εργασία, 1= Σε μεγάλο βαθμό, 7 = Καθόλου

Δ14: Κατάταξη Ελλάδας* στον δείκτη Doing Business (Παγκόσμια Τράπεζα, *Doing Business 2018*)

* 2018: κατάταξη μεταξύ 190 χωρών, 2013: κατάταξη μεταξύ 185 χωρών

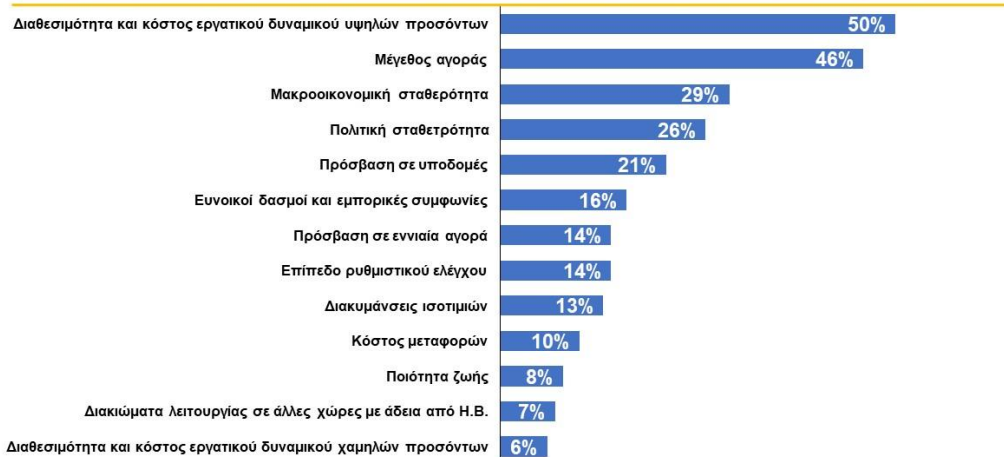
Παρά ταύτα, όσον αφορά στις διαδικασίες πληρωμής των φόρων (65^η θέση το 2017, 56^η θέση το 2013), μεταγραφής ακινήτων (145^η θέση το 2017, 150^η θέση το 2013) και εφαρμογής των συμβάσεων (131^η θέση το 2017, 87^η θέση το 2013), η κατάσταση είναι πολύ χειρότερη από τον μέσο όρο άλλων διαδικασιών στην Ελλάδα (Δ14). Σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι η κατάταξη της Ελλάδας έχει χειροτερεύσει τα τελευταία τρία χρόνια, σε αρμονία με τη χειροτέρευση της ανταγωνιστικότητας, όπως μετριέται από τη μεταβολή του σχετικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε κοινό νόμισμα μεταξύ Ελλάδας και των εμπορικών της εταίρων (πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία), όπως φαίνεται στο διάγραμμα της μπροστινής σελίδας.

Κλείνοντας, θα πρέπει να αναφερθεί ότι τα φορολογικά θέματα που εμποδίζουν το επιχειρείν, και ως εκ τούτου, αποθαρρύνουν τις νέες επενδύσεις, δεν είναι αμιγώς ελληνικό πρόβλημα. Για παράδειγμα, η σημασία του φορολογικού πλαισίου για τη

δραστηριοποίηση εγχώριων αλλά και ξένων εταιριών στο Ηνωμένο Βασίλειο αναλύει μελέτη της KPMG με τίτλο «Succeeding in Uncharted Waters: Assessing the competitiveness of the UK, March 2017». Με βάση τα στοιχεία της μελέτης, τα 2/3 των εταιριών που

δραστηριοποιούνται στο Ηνωμένο Βασίλειο πιστεύουν ότι η ελκυστικότητα του φορολογικού συστήματος παίζει σημαντικό ρόλο στην εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε μια χώρα (Δ15). Όταν ερωτώνται ποια συγκεκριμένα χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος είναι ελκυστικά, μεταξύ άλλων, το υψηλότερο ποσοστό συγκεντρώνουν η διαχρονική σταθερότητα του φορολογικού συστήματος, η προβλεψιμότητα των μέτρων που παίρνουν οι φορολογικές αρχές, οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, και ο μη αιφνιδιασμός για αλλαγές που έρχονται (Δ16). Όταν ερωτώνται για τις μεγαλύτερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στη διαχείριση των φορολογικών τους θεμάτων, μεταξύ άλλων, γίνονται αναφορές, κατά σειρά σπουδαιότητας, στον όγκο και την πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας, καθώς και στην προσπάθεια φορολογικής συμμόρφωσης (Δ17). Όταν ερωτώνται ποιες είναι οι κατά προτεραιότητα δράσεις που πρέπει να αναλάβει η κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου τους επόμενους 12 μήνες για να μεγιστοποιηθεί η ανάπτυξη (ενόψει και του Brexit), οι τρεις κυριότερες δράσεις στις οποίες γίνεται αναφορά είναι η μείωση του συντελεστή στα εταιρικά κέρδη, η μείωση στην πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος και η απλοποίηση του ισχύοντος ρυθμιστικού πλαισίου (Δ18).

Παράγοντες που επηρεάζουν την εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (% επιχειρήσεων)*

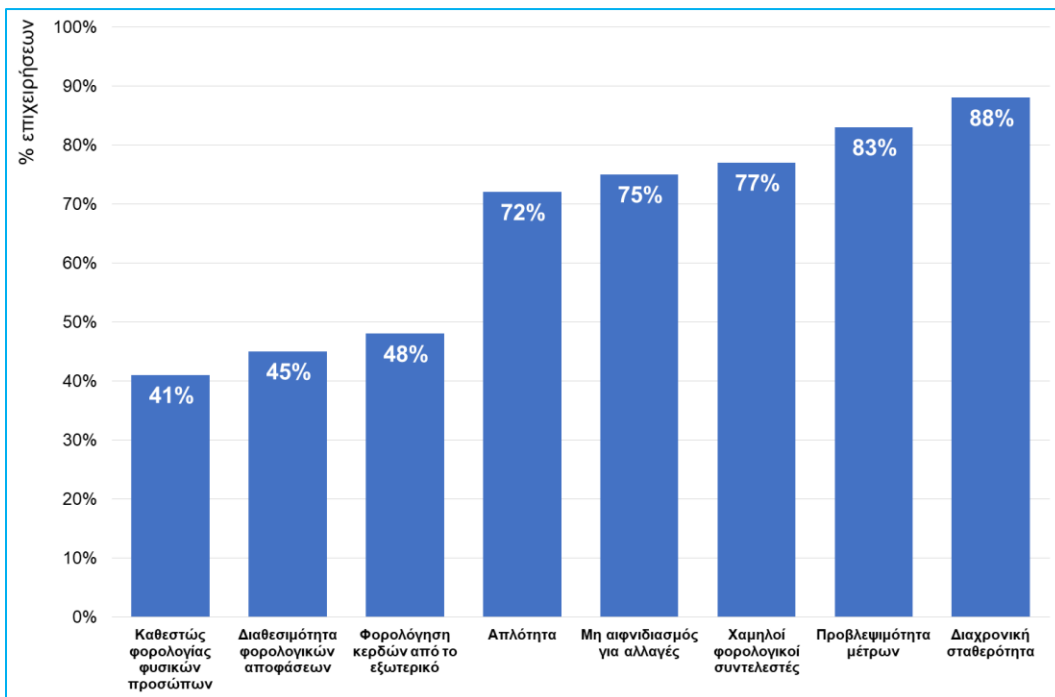
Επιρροή που ασκεί η ελκυστικότητα φορολογικού συστήματος (% επιχειρήσεων)**

Δ15: Παράγοντες που επηρεάζουν την εγκατάσταση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο Ην. Βασίλειο και επιρροή που ασκεί η ελκυστικότητα του φορολογικού συστήματος του Ην. Βασιλείου (KPMG, *Succeeding in uncharted waters, Assessing the competitiveness of the UK*, Απρ. 2017)

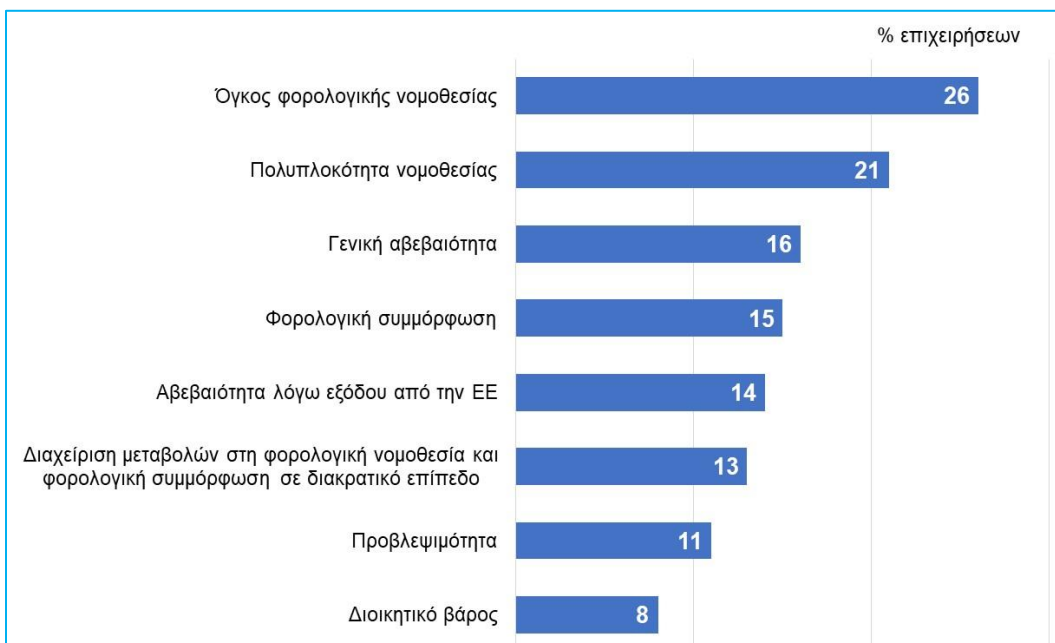
* **Ερώτηση:** Πέρα από το φορολογικό καθεστώς μιας χώρας, ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες είναι οι τρεις πιο σημαντικοί για την επιχείρησή σας για την επιλογή του τόπου εγκατάστασης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της;

** **Ερώτηση:** Σε ποιο βαθμό η ελκυστικότητα του φορολογικού συστήματος μιας χώρας επηρεάζει την επιλογή του τόπου εγκατάστασης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων της επιχείρησή σας;

Δ16: Χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος που οι βρετανικές επιχειρήσεις θεωρούν ελκυστικά* (KPMG, *Succeeding in uncharted waters, Assessing the competitiveness of the UK*, Απρ. 2017)

* **Ερώτηση:** Λαμβάνοντας υπόψη τους παράγοντες που μπορεί να είναι σημαντικοί κατά την αξιολόγηση της ελκυστικότητας του φορολογικού συστήματος μιας συγκεκριμένης χώρας, ποιοι από τους παρακάτω παράγοντες είναι σημαντικοί για την εταιρεία σας;

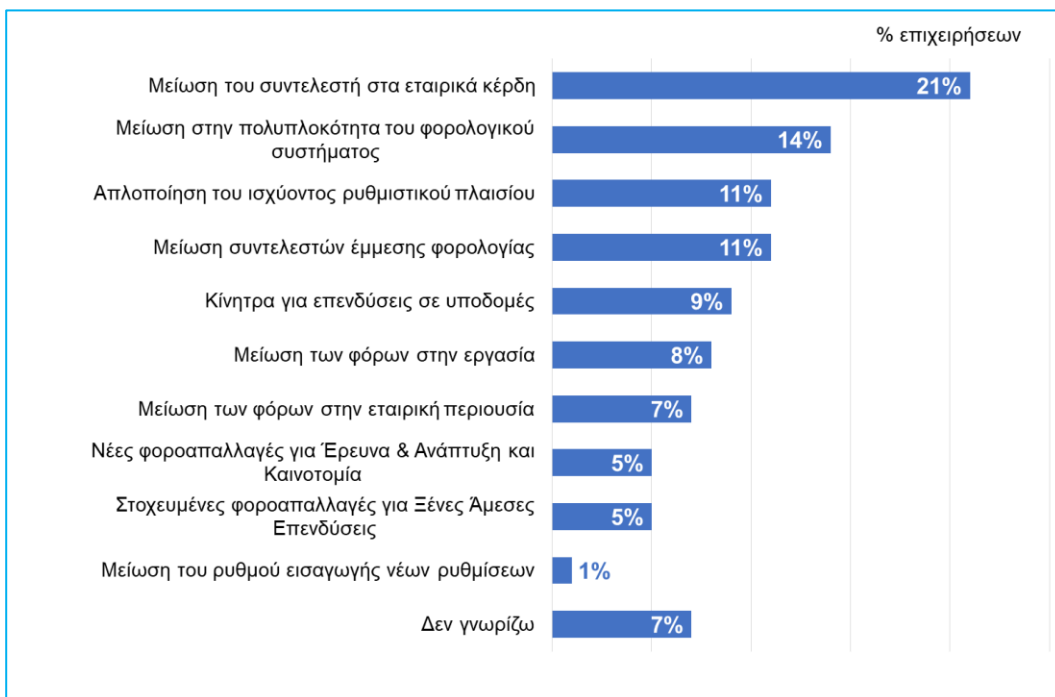
Δ17: Κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι βρετανικές επιχειρήσεις στη διαχείριση των φορολογικών τους θεμάτων* (KPMG, *Succeeding in uncharted waters, Assessing the competitiveness of the UK*, Απρ. 2017)

* **Ερώτηση:** Λαμβάνοντας υπόψη τις μεταβολές στη φορολογική νομοθεσία στο Ην. Βασίλειο και διεθνώς και στο πλαίσιο ενός μεταβαλλόμενου φορολογικού και επιχειρηματικού περιβάλλοντος και του Brexit, ποια θα λέγατε ότι είναι η μεγαλύτερη μοναδική πρόκληση που αντιμετωπίζετε στη διαχείριση των φορολογικών υποθέσεων του οργανισμού σας;

Στην ερώτηση, τέλος, για τις προτεραιότητες πολιτικής σε σχέση με την ενθάρρυνση ξένων άμεσων επενδύσεων, τα πιο δημοφιλή μέτρα είναι: η δημιουργία επιχειρηματικών ζωνών που προσφέρουν προτιμησιακούς φορολογικούς συντελεστές, απλοποιημένες διαδικασίες εγκατάστασης και άλλα χρηματοοικονομικά οφέλη, η σαφήνεια μελλοντικών φορολογικών αλλαγών, η εξασφάλιση εργαζομένων με υψηλές δεξιότητες, η χρηματοδοτική στήριξη με επιδοτήσεις και δάνεια, καθώς και η συμβουλευτική υποστήριξη των ξένων επενδυτών από την κυβέρνηση σχετικά με την εγκατάσταση της επιχείρησης, το φορολογικό καθεστώς και την πρόσληψη εργατικού δυναμικού, και τέλος η περαιτέρω πληροφόρηση για φοροαπαλλαγές, φόρους υπεραξίας κλπ. Και πάλι, δηλαδή, τα φορολογικά θέματα βρίσκονται στην κορυφή του καταλόγου. Τα στοιχεία αυτά είναι ενδεικτικά της σημασίας που ασκεί το φορολογικό περιβάλλον στην επιχειρηματικότητα και την ανάπτυξη. Και η χώρα μας θα πρέπει να πορευθεί αναλόγως, και να δοθεί επιτέλους έμφαση στη διαμόρφωση ενός φορολογικού συστήματος με αναπτυξιακό πρόσημο.

Η κατάταξη της Ελλάδας έχει χειροτερεύσει τα τελευταία τρία χρόνια, σε αρμονία με τη χειροτέρευση της ανταγωνιστικότητας, όπως μετρείται από τη μεταβολή του σχετικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος σε κοινό νόμισμα μεταξύ Ελλάδας και των εμπορικών της εταίρων (πραγματική σταθμισμένη συναλλαγματική ισοτιμία).

Δ18: Δράσεις κατά προτεραιότητα που πρέπει να αναλάβει η κυβέρνηση του Ην. Βασιλείου τους επόμενους 12 μήνες για να μεγιστοποιηθεί η ανάπτυξη* (*KPMG, [Succeeding in uncharted waters, Assessing the competitiveness of the UK](#), Απρ. 2017*)

* **Ερώτηση:** Υπό το πρίσμα του Brexit, ποιο είναι το μοναδικό μέτρο στο βρετανικό φορολογικό ή ρυθμιστικό καθεστώς, στο οποίο πρέπει να δώσει προτεραιότητα η κυβέρνηση του Ην. Βασιλείου για να ωθήσει την ανάπτυξη τους επόμενους 12 μήνες;

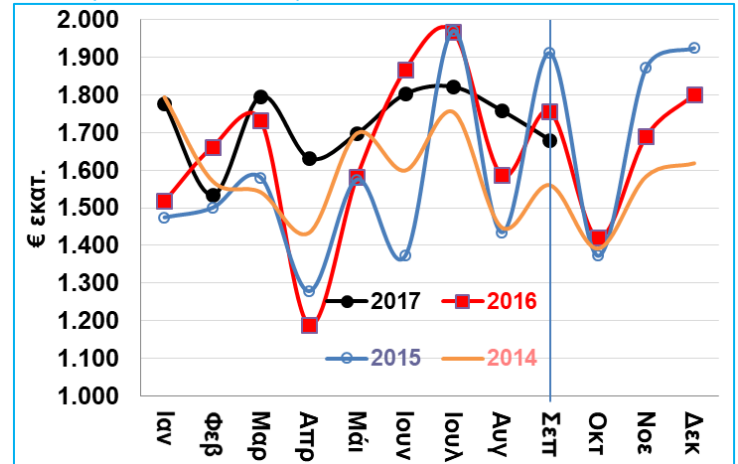
Οικονομικές εξελίξεις

Εκτέλεση προϋπολογισμού Γενικής Κυβέρνησης:

Η εκτέλεση του προϋπολογισμού της γενικής κυβέρνησης το μήνα Σεπτέμβριο καθορίζεται από την πορεία των, πλέον με λιγότερες μηνιαίες διακυμάνσεις, εσόδων από ασφαλιστικές εισφορές. Οι τελευταίες εμπεριέχουν και τις έκτακτες πληρωμές για εισφορές του 2016 που βαρύνουν του ελεύθερους επαγγελματίες, τις αυξημένες επιβαρύνσεις σε συνταξιούχους και δημοσίους υπαλλήλους για την ασφάλιση τους καθώς και τη δυναμική, φυσικά, των ασφαλισμένων στον ιδιωτικό τομέα ως μισθωτοί εργαζόμενοι. Στο 9μηνο του 2017 τα έσοδα αυτά ανήλθαν σε €15,5 δισ. αντί €14,9 δισ στο αντίστοιχο διάστημα του 2016, με αποτέλεσμα η διαφορά με το πρώτο 9μηνο του 2016 να υποχωρήσει σε €639 εκατ. σε σχέση με €713 που ήταν στο πρώτο 8μηνο του 2017. Λόγω των μεταβολών που έγιναν στο ύψος των εισφορών ομάδων με τάση αύξησης (συνταξιούχοι, δημόσιοι υπάλληλοι) και στο χρονισμό των καταβολών, δεν είναι εφικτό να εξαχθούν για την ώρα ασφαλή συμπεράσματα για τη δυναμική των εσόδων από ασφάλιση μισθωτής εργασίας στον ιδιωτικό τομέα και από αυτοαπασχολούμενους. Καταγράφεται πάντως μια τάση υποχώρησης των εσόδων από τον Ιούλιο και ύστερα (Δ19).

Τις εξελίξεις αυτές συμπληρώνουν η περαιτέρω παγίωση της αδυναμίας των φορολογικών εσόδων, κυρίως λόγω υποχώρησης των εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων ως συνέπεια των αυξημένων επιστροφών που ακολουθούν την εκκαθάριση των δηλώσεων φόρου εισοδήματος, και η αδυναμία των εσόδων από ΦΠΑ και κυρίως φόρους κατανάλωσης. Την ίδια ώρα οι δαπάνες μισθοδοσίας του δημοσίου συνεχίζουν να κινούνται σταθερά σε επίπεδα άνω του 2016, όπως συμβαίνει και με τη δαπάνη για συντάξεις, εξέλιξη που αντισταθμίζεται για άλλο ένα μήνα από τη συγκράτηση άλλων δαπανών όπως των δημοσίων επενδύσεων για παράδειγμα. Έτσι, τελικά το πρωτογενές αποτέλεσμα της γενικής κυβέρνησης παρέμεινε στα €5,3 δισ., όπως και το Σεπτέμβριο του 2016.

Δ19: Έσοδα από ασφαλιστικές εισφορές (Υπουργείο Οικονομικών, Σεπ. 2017)

Δ20: Νέες ληξιπρόθεσμες οφειλές φορολογουμένων προς το Δημόσιο (Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων, Σεπ. 2017)

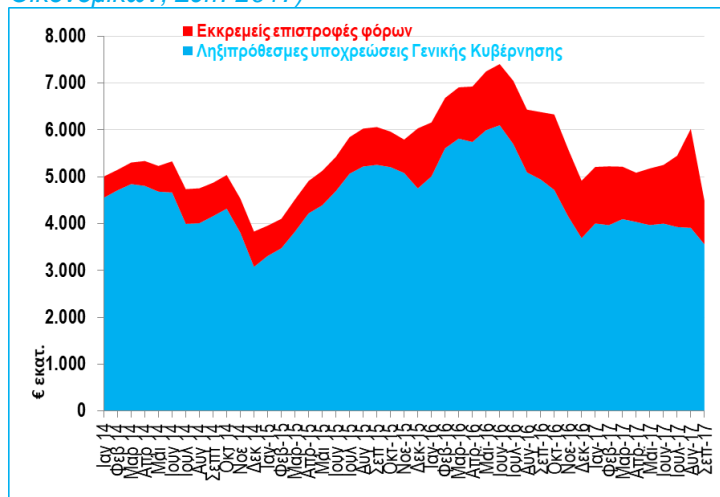

Ληξιπρόθεσμες οφειλές φορολογουμένων και δημοσίου: Τον Σεπτέμβριο συνέχισε η υποχώρηση της δημιουργίας νέων ληξιπρόθεσμων οφειλών προς το κράτος (Δ20), καθώς μεταξύ άλλων προχωράει ο συμψηφισμός οφειλών προς ασφαλιστικά ταμεία και την εφορία των επιστροφών φόρου εισοδήματος που προέκυψαν με την υποβολή των σχετικών δηλώσεων. Έτσι, οι συνολικές φορολογικές και μη νέες οφειλές από την αρχή του έτους ανήλθαν σε €9,3 δισ. (καθαρά φορολογικές €7,3 δισ.), ενώ οι νέες φορολογικές και μη οφειλές που δημιουργήθηκαν το Σεπτέμβριο του 2017 ήταν €706 εκατ., έναντι €1,1 δισ. τον Αύγουστο 2017, €2 δισ. τον Ιούλιο 2017 και €1,4 δισ. το Σεπτέμβριο 2016. Την ίδια ώρα υποχώρησαν, λόγω των προαναφερόμενων συμψηφισμών αλλά και λόγω του προγράμματος αποπληρωμών που

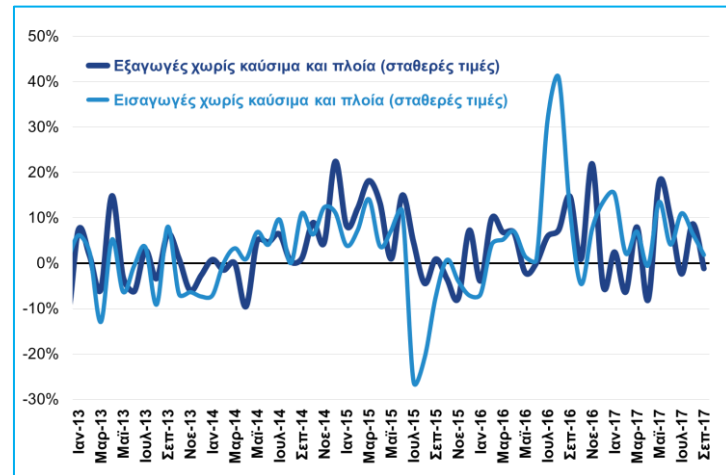
επικεντρώθηκε στις πληρωμές εφάπαξ συνταξιοδοτούμενων δημοσίων υπαλλήλων, οι ληξιπρόθεσμες οφειλές του δημοσίου (Δ21), με τις εκκρεμείς επιστροφές φόρων να υποχωρούν το Σεπτέμβριο 2017 στα €931 εκατ. το Σεπτέμβριο 2017 από €2,1 δισ. τον Αύγουστο 2017 και €1,4 δισ. το Σεπτέμβριο 2016. Οι ληξιπρόθεσμες οφειλές υποχώρησαν αντίστοιχα σε €3,6 δισ. από €4 δισ. τον Αύγουστο 2017, λόγω της υποχώρησης των οφειλών που προκύπτουν από τα εφάπαξ των συνταξιοδοτούμενων δημοσίων υπαλλήλων κατά €300 εκατ., αλλά και τις πληρωμές €100 εκατ. λοιπών οφειλών του ΕΟΠΠΥ που όμως δεν αφορούν τις αποπληρωμένες φαρμακευτικών εταιρειών καθώς εκκρεμεί η εκκαθάριση του clawback & rebate.

Δ21: Ληξιπρόθεσμες οφειλές Δημοσίου (Υπουργείο Οικονομικών, Σεπ. 2017)

Εξαγωγές: Αύξηση για 5^ο συνεχόμενο μήνα σημείωσαν οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία τον Σεπτέμβριο του 2017, ωστόσο ο ρυθμός μεταβολής περιορίστηκε σημαντικά σε σύγκριση με τους προηγούμενους μήνες, ενώ σε όρους όγκου καταγράφεται μείωση. Παράλληλα, το εμπορικό έλλειμμα διευρύνθηκε περαιτέρω. Ειδικότερα, η αξία των εξαγωγών χωρίς καύσιμα και πλοία τον Σεπτέμβριο του 2017 ανήλθε σε €1,7 δισ. παρουσιάζοντας αύξηση +1,2% σε ετήσια βάση, επιπλέον αύξησης +13,5% αντίστοιχα τον Σεπτέμβριο του 2016. Η αύξηση αυτή οφείλεται στην άνοδο των

τιμών, καθώς σε σταθερές τιμές, οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα και πλοία εμφανίζουν μείωση -1,2% τον **Δ22: Μεταβολή όγκου εξαγωγών και εισαγωγών χωρίς καύσιμα και πλοία (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2017)**

Δ23: Εξαγωγές κατά ομάδα προϊόντων (ΕΛΣΤΑΤ, Σεπ. 2017)

Ομάδες προϊόντων	Ιαν - Σεπ		
(€ εκατ.)	2016	2017	%Δ
Αγροτικά προϊόντα	4.242,4	4.148,3	-2,2%
Τρόφιμα και ζώα ζωντανά	3.184,7	3.206,4	0,7%
Ποτά – καπνός	548,3	546,8	-0,3%
Λάδια και λίπη ζωικά ή φυτικά	509,3	395,1	-22,4%
Πρώτες ύλες	633,0	823,8	30,2%
Καύσιμα	4.919,8	6.572,4	33,6%
Βιομηχανικά προϊόντα	8.390,6	9.180,5	9,4%
Χημικά	2.035,2	2.278,1	11,9%
Βιομηχανικά είδη κατά Α' ύλη	2.957,6	3.424,6	15,8%
Μηχανήματα	1.959,0	1.926,0	-1,7%
Διάφορα βιομηχανικά είδη	1.438,8	1.551,8	7,9%
Άλλα	400,3	385,9	-3,6%
Σύνολο	18.586,0	21.110,9	13,6%
Σύνολο χωρίς καύσιμα	13.666,2	14.538,5	6,4%
Πρόσθετη ανάλυση:*			
Μεταποιημένα προϊόντα	10.165,8	10.983,1	8,0%
εκ των οποίων: τρόφιμα	2.037,5	2.139,6	5,0%
Πρώτες ύλες & ακατέργαστα	1.947,2	1.972,0	1,3%
εκ των οποίων: αγροτικά	1.328,4	1.200,3	-9,6%

* Στοιχεία Ιαν – Αυγ

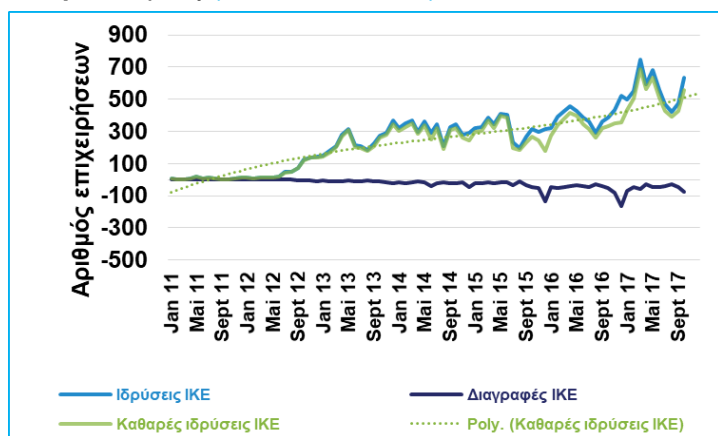
Σεπτέμβριο του 2017 σε ετήσια βάση, έναντι αύξησης +14,8% τον Σεπτέμβριο του 2016. Την ίδια ώρα, οι αντίστοιχες εισαγωγές αυξήθηκαν κατά +1,9% σε αξία και κατά +1,5% περίπου σε όγκο (Δ22), ενώ το εμπορικό έλλειμμα εξαιρουμένων των καυσίμων και των πλοίων διευρύνθηκε κατά +2,9%. Συνολικά, κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2017 οι εξαγωγές χωρίς καύσιμα κατέγραψαν άνοδο +6,4% σε αξία και +2,9% σε όγκο, με τις περισσότερες κατηγορίες προϊόντων να κινούνται σε θετικό έδαφος (Δ23), ιδίως τα βιομηχανικά προϊόντα, οι εξαγωγές των οποίων παρουσιάζουν άνοδο +9,4%, ενώ αντίθετα οι εξαγωγές

αγροτικών προϊόντων υποχωρούν (-2,2%), κυρίως λόγω της πτώσης των εξαγωγών λαδιού (-22,4%). Σημειώνεται ότι η σημαντική διόγκωση που εμφανίζει το συνολικό εμπορικό έλλειμμα κατά το διάστημα Ιαν – Σεπ 2017 (+€2,5 δισ. περίπου) σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2016, οφείλεται κατά μεγάλο μέρος στις εισαγωγές πλοίων, οι οποίες ανήλθαν στα €2,4 δισ. έναντι €1,4 δισ. το αντίστοιχο διάστημα του 2016, καθώς επίσης και στην άνοδο των τιμών καυσίμων, η οποία συνέβαλε στη διεύρυνση του ελλείμματος στο ισοζύγιο καυσίμων.

Ιδρύσεις και διαγραφές επιχειρήσεων: Η ανάκαμψη των ιδρύσεων Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (IKE) τον Οκτώβριο, επικουρούμενη από την αντίστοιχη πορεία των ιδρύσεων ΕΕ, συμπάρεσυρε τις καθαρές ιδρύσεις IKE, αλλά και ΑΕ, ΕΠΕ, ΟΕ, ΕΕ και ΙΚΕ ως σύνολο και παρά την υποχώρηση στις καθαρές ιδρύσεις ΑΕ και ΕΠΕ, ως αποτέλεσμα της μεγάλης αύξησης των διαγραφών ΑΕ και ΕΠΕ. Συγκεκριμένα, τα προσωρινά στοιχεία του ΓΕΜΗ δείχνουν την ίδρυση τον Οκτώβριο 2017 635 IKE, αντί 435 το Σεπτέμβριο 2017 και 385 τον Οκτώβριο 2016, εξέλιξη που καταγράφει την αναστροφή της τάσης αποδυνάμωσης της ίδρυσης IKE που είχε καταγραφεί τους μήνες από την άνοιξη και ύστερα (**Δ24**).

Δ24: Ιδρύσεις και διαγραφές Ιδιωτικών Κεφαλαιουχικών Εταιρειών (IKE) (ΓΕΜΗ, Οκτ. 2017)

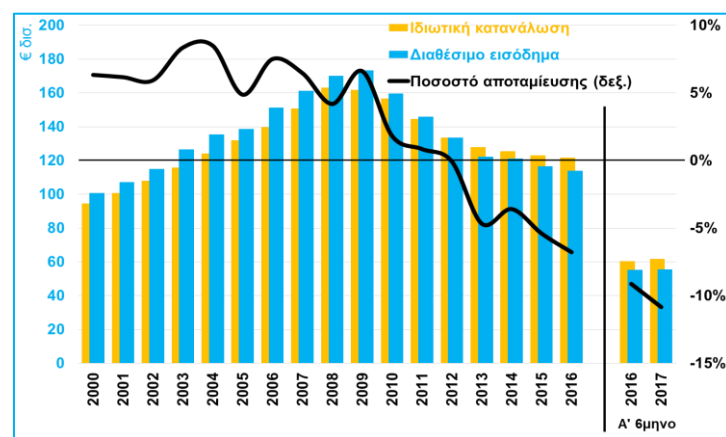
Την ίδια ώρα συνεχίζεται η υποχώρηση ιδρύσεων και διαγραφών ατομικών επιχειρήσεων, σταθεροποιώντας τις καθαρές ιδρύσεις σε χαμηλά θετικά επίπεδα (181 σύμφωνα με τα στοιχεία Οκτωβρίου που όμως συνήθως αναθεωρούνται καθώς περνάνε μη μηχανογραφημένες μεταβολές στο ΓΕΜΗ τους

επόμενους μήνες, και που συγκρίνονται με 100 το Σεπτέμβριο 2017, -280 τον Οκτώβριο 2016 και - 4,086 για το διάστημα Ιουλ. 2016 – Φεβ. 2017). Συνολικά, έτσι, χάρη στην ανάκαμψη των καθαρών ιδρύσεων ΙΚΕ και τη σταθεροποίηση των καθαρών ιδρύσεων ατομικών επιχειρήσεων, και με δεδομένη τη μικρή δραστηριότητα σε ότι αφορά τις άλλες εταιρικές μορφές, οι καθαρές ιδρύσεις ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΑ, ΟΕ, ΕΕ και ατομικών επιχειρήσεων ανήλθαν σε 761 τον Οκτώβριο 2017 (από το 569 Σεπτέμβριο 2017 και -278 τον Οκτώβριο 2016).

Διαθέσιμο εισόδημα και αποταμίευση

νοικοκυριών: Περαιτέρω μείωση εμφάνισε το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών το 2016, ενώ το ποσοστό αποταμίευσης εξακολουθεί να υποχωρεί. Πιο αναλυτικά, σύμφωνα με τα ετήσια στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ, το 2016 το ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών διαμορφώθηκε σε €114 δισ., μειωμένο κατά -€2,7 δισ. σε σύγκριση με το 2015 (-2,3% σε τρέχουσες τιμές), ενώ η τελική καταναλωτική δαπάνη διαμορφώθηκε σε €121,7 δισ. (-1,0% σε τρέχουσες τιμές). Με βάση αυτά τα στοιχεία το ποσοστό αποταμίευσης (ακαθάριστη αποταμίευση προς ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα) διαμορφώθηκε το 2016 σε -6,8% από -5,4% το 2015, ενώ σύμφωνα με τα τριμηνιαία στοιχεία το 2017 υποχωρεί περαιτέρω (-10,8 το διάστημα Ιαν – Ιουν 2017, έναντι -9,1% το αντίστοιχο διάστημα το 2016, **Δ25**).

Δ25: Ακαθάριστο διαθέσιμο εισόδημα, τελική καταναλωτική δαπάνη και ποσοστό αποταμίευσης νοικοκυριών (ΕΛΣΤΑΤ, Εθνικοί Λογαριασμοί κατά Θεσμικό Τομέα, 2016 και Β' 3μηνο 2017)

Οικονομικά μεγέθη μελών ΣΕΒ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ

€368 δισ.
67% συνόλου*

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ

€60 δισ.
51% συνόλου*

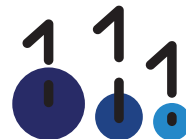
ΠΩΛΗΣΕΙΣ

€62 δισ.
43% συνόλου*

ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΚΕΡΔΗ

€2,4 δισ. **
30% συνόλου**

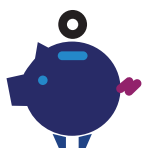
ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ

190.000
11% συνόλου ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

ΜΙΣΘΟΙ

€4,8 δισ.
20% συνόλου***

ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΕΙΣΦΟΡΕΣ

€2,1 δισ.
20% συνόλου***

ΦΟΡΟΣ ΕΠΙ ΚΕΡΔΩΝ

€0,8 δισ.
29% συνόλου****

* 20.500 δημοσιευμένοι ισολογισμοί χρήσης 2015 που περιλαμβάνονται στη βάση της ICAP

** σύνολο κερδών κερδοφόρων επιχειρήσεων

*** % επί του συνόλου τακτικών αποδοχών (χωρίς bonus και υπερωρίες)/ασφαλιστικών εισφορών ασφαλισμένων στο ΙΚΑ

**** % επί του συνόλου εσόδων από φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων

Όραμα

Οραματιζόμαστε την Ελλάδα ως τη χώρα, που κάθε πολίτης του κόσμου θα θέλει και θα μπορεί να επισκεφθεί, να ζήσει και να επενδύσει. Οραματιζόμαστε μια ανοιχτή, κοινωνικά υπεύθυνη και οικονομικά φιλελεύθερη χώρα-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που προτάσσει την ισχυρή ανάπτυξη ως παράγοντα κοινωνικής συνοχής. Θέλουμε μια Ελλάδα δυναμικό κέντρο της ευρωπαϊκής περιφέρειας, με στέρεους θεσμούς, ελκυστικό κοινωνικό και οικονομικό περιβάλλον, που προάγει τις εξαγωγές, την καινοτόμο επιχειρηματικότητα, την παραγωγή και τις ποιοτικές υπηρεσίες, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τη γνώση, τη συνοχή, τις ίσες ευκαιρίες και το κράτος δικαίου.

Αποστολή

Ηγεσία & Γνώση

Ο ΣΕΒ διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στον μετασχηματισμό της Ελλάδας σε μια παραγωγική, εξωστρεφή και ανταγωνιστική οικονομία, ως ανεξάρτητος και υπεύθυνος εκπρόσωπος της ιδιωτικής οικονομίας.

Κοινωνικός Εταίρος

Ο ΣΕΒ, ως κοινωνικός εταίρος που πιστεύει στη λειτουργία των θεσμών, προωθεί στα αρμόδια όργανα της Πολιτείας και της Ε.Ε. τις απόψεις και θέσεις της επιχειρηματικής κοινότητας.

Ισχυρός Εκπρόσωπος

Ο ΣΕΒ διαμορφώνει θέσεις, αναλύσεις και προτάσεις πολιτικής για την οικονομία, τη βιομηχανία, την καινοτομία, την απασχόληση, την παιδεία και τις εργασιακές δεξιότητες, τον κοινωνικό διάλογο, τη βιώσιμη ανάπτυξη, την εταιρική υπευθυνότητα.

Φορέας Δικτύωσης

Ο ΣΕΒ δικτυώνει τα μέλη του μεταξύ τους & με τα κέντρα αποφάσεων (εγχώρια και διεθνή), με στόχο τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

Σύγχρονες Επιχειρήσεις, Σύγχρονη Ελλάδα

ΣΕΒ σύνδεσμος επιχειρήσεων
και βιομηχανιών

Ξενοφώντος 5, 105 57 Αθήνα
T: 211 5006 000
F: 210 3222 929
E: info@sev.org.gr
www.sev.org.gr

SEV Hellenic Federation
of Enterprises

168, Avenue de Cortenbergh
B-1000 Bruxelles
M: +32 (0) 494 46 95 24
E: sevbrussels@proximus.be

ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ ΜΑΣ
ΣΤΑ ΜΕΣΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΔΙΚΤΥΩΣΗΣ

